

ÁRSSKÝRSLA
RAUÐA
KROSSINS
2014

Rauði krossinn

EFNISYFIRLIT

ÁVARP FRAMKVÆMDASTJÓRA	3
HJÁLPAR- OG MANNÚÐARVERKEFNI	4
Hvíta-Rússland	10
Líbanon	17
Afganistan	19
Palestína	21
Kákasus – Armenía og Georgía	27
NEYÐARVARNIR	37
Útköll á árinu	40
Hjálparsími Rauða krossins 1717	42
Skyndihjálp og slysavarnir	45
Kynningar og kynningarefni	46
Námskeið og kynningar	49
Kennsluefni	50
DEILDASVIÐ	51
Jólaaðstoð	51
Ungmennaráð	51
Heimsóknþjónusta	52
Barna- og ungmennastarf	52
Frú Ragnheiður	53
Konukot	53
Fjölskyldumiðstöð	54
Athvörf fyrir fólk með geðraskanir	54
Móttaka nýrra íbúa	56
Félagsvinir fólks af erlendum uppruna	56
Aðstoð við heimanám og málörvun	56
Formenn deilda 2014	57
FATAVERKEFNI	59
Fatasöfnun	59
Fatasala	59
Föt sem framlag	60
Barnapakkar	60
SAMSKIPTI	60
Nýtt skipurit	60
Kynningar- og markaðsmál	61
Vefurinn	64
Fjárafilanir	65
FJÁRMÁL	75
Tekjur og útgjöld 2014	75
Skipting útgjalda eftir verkefnum	76
Lykiltölur úr rekstrinum	76

ÁVARP FRAMKVÆMDASTJÓRA

Rauði krossinn á Íslandi fagnaði 90 ára afmæli á árinu 2014 sem var að mörgu leyti ár breytinga, bæði innan félagsins og á landinu öllu. Farið var af stað með nýtt skipurit landsskrifstofu um áramót en það miðar að því að meginafli félagsins fari í að framkvæma verkefni í samræmi við stefnumörkun Rauða krossins á Íslandi og stefnu Alþjóðasambands Rauða krossins og Rauða hálfmánans til 2020. Þessi breyting hefur skapað félaginu mikil tækifæri, aðra og meiri skilvirkni í verkefnum, fjárhagsaðhald og sterka ásýnd. Rekstur landsfélagsins gekk í aðalatriðum vel á árinu og hefur tekist að snúa afar dökkri mynd sem blasti við félaginu um áramótin 2012/2013 algerlega við, með aðhaldi, meiri áherslu á sjálfstæða fjáröflun og með nýjum samningum við ríkið, t.d. um réttargæslu fyrir hælisleitendur.

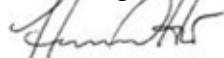

Afmælisár Rauða krossins var með sérstakri áherslu á skyndihjálp og tókst það áttak sérstaklega vel. Má nefna sem dæmi að yfir 30 þúsund grunnskólanemendur um allt land sóttu grunnkennslu í skyndihjálp, auk herferða í fjölmiðlum sem vöktu verðskuldaða athygli.

Í maí var haldinn afmælisáðalfundur þar sem var kjörinn nýr formaður, Sveinn Kristinsson. Fimm nýir stjórnarmenn, auk tveggja nýrra varamanna, tóku sæti í stjórn félagsins. Á fundinum var fráfarandi formanni Önnu Stefánsdóttur og þeim stjórnarmönnum sem hættu þakkað óeigingjarnt og frábært starf fyrir félagið. Rauði krossinn hafði opið hús fyrir sjálfbóðaliða og velunnara á afmælisdaginn 10. desember þar sem mikill fjöldi fólks á öllum aldri skemmti sér hið besta. Forseti Íslands, Ólafur Ragnar Grímsson, hélt þar ræðu og fór fögrum orðum um starf Rauða krossins, söngvarar sungu og trúðar léku listir sínar.

Það er mál þeirra sem vel til þekkja að Rauði krossinn hafi náð einkar vel til almennings og náð á árinu að vekja athygli á því fjölbreytta starfi sem sjálfbóðaliðar og starfsmenn sinna fyrir félagið. Við höfum engan veginn látið staðar numið, því mannúðarsamtök eins og Rauði krossinn þurfa sífellt að eiga náðið samtal við þjóðina. Við þurfum að láta vita af okkar verkum, við þurfum að muna að þakka fyrir okkur, bæði sjálfbóðaliðum og starfsmönnum, en ekki síst almenningi sem lætur fjármuni af hendi rakna til félagsins og trúir því að það sé gegnheilt. Nútíminn kallar á breyttan Rauða kross frá því sem var og breytingaferli á sér nú stað hjá flestum Rauða kross félögum í heiminum. Við getum ekki verið eftirbátar, þá staðnar og tréнар Rauði krossinn á Íslandi og missir þá fótfestu sem nú hefur verið náð.

Með einingarkveðju,

Hermann Ottósson
framkvæmdastjóri

HJÁLPAR- OG MANNÚÐARVERKEFNI

Neyðaraðstoð

Þetta var hamfaraár. Hörmungar dundu látlaust á jarðarbúum bæði af völdum þeirra sjálfra, náttúrunnar og vírusa. Sprengjum rigndi yfir íbúa Palestínu, Sírlands og Úkraínu. Flóð settu líf fólks úr skorðum á Balkanskaga og á Filippseyjum á meðan þurrkar ollu uppskerubresti í sunnanverðri Afríku. Í Vestur-Afríku dreifðist ebóluvírus um þrjú af fátækustu ríkjum heims með hörmulegum afleiðingum fyrir bæði þá sem sýktust og þjóðfélögin í heild.

Flóð á Balkanskaga

Í maí 2014 urðu miklar rigningar á Balkanskaga sem ollu flóðum og aurskriðum. Í Bosníu þurftu sex þúsund manns að yfirgefa heimili sín. Talið er að vatnsaginn hafi valdið skaða hjá um 100 þúsund manns í landinu. Í Serbíu létust að minnsta kosti 34 í flóðum. Úrkoman á tveimur dögum jafngilti meðaltalsúrkomu tveggja mánaða. Á fjórða tug þúsunda manna varð að flýja heimili sín. Rauði krossinn efndi til söfnunar með góðum árangri og með viðbótarframlagi utanríkisráðuneytisins var hægt að senda alls um 20 milljónir króna til hjálparstarfsins. Sigríður Þormar sálfræðingur fór þrisvar sinnum á vegum Rauða krossins til Bosníu til að aðstoða heimamenn við skipulagningu áfallahjálpar.

Innanlandsátök í Úkraínu

Innanlandsátök geisuðu í Úkraínu allt árið 2014. Átökin hófust upp úr því að forseti landsins neitaði að skrifa undir samstarfssamning við Evrópusambandið í nóvember 2013. Mótmæli leiddu til þess að forsetinn flúði land, ný stjórn tók við og uppreisn var gerð á Krímskaga og í austurhluta landsins. Átökin í austurhlutanum leiddu til þess að um 300 þúsund manns flúðu heimili sín, langflestir til Rússlands og annarra grannríkja. Elín Jónasdóttir sálfræðingur tók þátt í þjálfun starfsmanna Rauða krossins í Úkraínu í áfallahjálp, sem einkum er veitt í austurhéruðunum. Þá safnaði félagið notuðum fötum sem voru send til svæða úkraínskra flóttamanna í Hvíta-Rússlandi.

Kynbundið ofbeldi í Mið-Afríkulýðveldinu

Mið-Afríkulýðveldið er eitt af fátækustu löndum heims. Í mars 2013 tókst vopnuðum sveitum sem kallast Seleka að hernema Bangui, höfuðborg Mið-Afríkulýðveldisins, og steypa ríkisstjórn landsins af stóli. Síðan þá hafa blossað upp vopnuð átök á milli Seleka-hersveitanna sem náðu völdum og stuðningsmanna fyrri ríkisstjórnar. Átökin hafa haft í för með sér að óbreyttir borgarar hafa særst og látið lífið, opinber þjónusta hefur lamast og dregið hefur úr landbúnaðarframleiðslu sem síðan hefur leitt til hækkandi verðs á matvælum. Rauði krossinn á Íslandi veitti, með tilstyrk utanríkisráðuneytisins, 18 milljónum króna til stuðnings aðgerða gegn kynbundnu ofbeldi í þessum hræðilegu innanlandsátökum. Þolendur kynferðisafbrotu fengu sálfélagslegan stuðning, vopnaðir hópar voru fræddir um grundvallaratriði mannúðarlaga og stutt var við mæðravernd og ungbarnaeftirlit á heilsugæslustöðvum.

Ofsaveður á Filippseyjum

Þegar árið 2014 rann í garð stóðu yfir umfangsmiklar hjálparaðgerðir á Filippseyjum eftir einhvern mesta fellibyl í sögunni, Haiyan, sem olli mannskaða og skemmdum sem helst líktust flóðbylgju, eða tsunami. Eyðilegging sem fellibylurinn olli kallaði á umfangsmikið hjálparstarf Rauða krossins, sem enn stendur yfir. Rauði krossinn á Íslandi tók frá upphafi þátt í hjálparstarfinu með því að senda alls sjö sérhæfða sendifulltrúa, einkum við störf á tjaldsjúkrahúsum á flóðasvæðum. Framlag Rauða krossins á Íslandi var nýtt til að hjálpa þolendum hamfaranna að afla sér lífsviðurværis og fór til 11.108 fjölskyldna í 224 þorpum í fimm sýslum. Stuðningurinn var 10.000 pesóar (um 30.000 kr.) á hverja fjölskyldu. Upphæðin var greidd í tveimur greiðslum, en sú síðari fór fram ef staðið hafði verið við áætlanir eftir þá fyrri.

Þurrkar í Namibíu

Ríkisstjórn Namibíu lýsti yfir neyðarástandi í landinu í maí 2014 og óskaði eftir alþjóðlegri aðstoð vegna þurrka og yfirvofandi matvæskorts. Úttekt á næringarástandi íbúa landsins og leiddi í ljós almennan vatns- og fæðuskort. Fram kom að um 30% landsmanna gátu einungis veitt sér eina máltíð á dag og 46% aðspurðra bjuggu við nokkurn eða mikinn matvæskort. Með neyðaraðstoð Rauða krossins tókst að aðstoða um 55 þúsund manns með eftir ýmsum leiðum. Auk beinnar neyðaraðstoðar var markmið verkefnisins að leggja nokkuð af mörkum til að gera markhópum betur kleift að afla sér næringarríkrar fæðu með sjálfbærum hætti. Utanríkisráðuneytið styrkti hjálparstarfið með 5 milljóna króna framlagi til Rauða krossins á Íslandi. Mótframlag Rauða krossins var 800.000 krónur.

Árásir á Gaza

Loftárásir Ísraels hófust á Gaza 8. júlí 2014. Eftir sjö vikur loftárása og landhernaðar á Gaza, og flugskeytaárása á Ísrael, lágu 2.200 manns í valnum, langflestir óbreyttir palestínskir borgarar á Gaza. Gífurleg eyðilegging varð. Palestínski Rauði hálfmáninn (PRCS) hélt úti umfangsmiklu hjálparstarfi á meðan árásirnar stóðu yfir. Starfsmenn og sjálfbóðaliðar lögðu sig ítrekað í mikla hættu við aðstoðina. Rauði krossinn á Íslandi sendi tólf milljónir

króna til hjálparstarfs félagsins. Palentínski Rauði hálfmáninn er samstarfslandsfélag Rauða krossins á Íslandi til margra ára. Rauði krossinn á Íslandi styður verkefni í áfallahjálp á Vesturbakkanum og Gaza, þjálfun sjúkraflutningamanna PRCS og hefur fjármagnað félagsheimili Palentínska Rauða hálfmánans í Betlehem. Skurðhjúkrunarfræðingur Rauða krossins á Íslandi Elín Oddsdóttir, fór til starfa með Alþjóðaráði Rauða krossins og Rauða hálfmánans (ICRC) síðustu dagana sem átökin stóðu á Gaza.

Borgarastyrjöld í Sýrlandi

Þegar nýtt ár gekk í garð hafði borgarastyrjöldin í Sýrlandi varað í fjögur ár og valdið gífurlegum hörmungum í landinu. Sameinuðu þjóðirnar telja að um 220 þúsund manns hafi látið lífið í átökunum en aðrir segja töluna miklu hærri. Af 22 milljóna manna þjóð hafa næstum tíu milljónir orðið að flýja heimili sitt, þar af rúmlega þrjár milljónir sem hafa flúið til nágrannalanda.

Rauði krossinn á Íslandi studdi hjálparstarfið í Sýrlandi og meðal flóttamanna þaðan með margvíslegum hætti. Í Líbanon styður félagið sex færanleg heilbrigðisteymi (sjá annars staðar í þessari ársskýrslu). Með hjálp

utanríkisráðuneytisins studdi félagið hjálparstarf Alþjóða Rauða krossins í Sýrlandi, þar sem þrjú þúsund starfsmenn og sjálfboðaliðar leggja líf sitt í hættu við að koma neyðargögnum til almennra borgara. Í hverjum mánuði kemur Rauði krossinn matvælum til 825 þúsund manna og fimmtán milljónir manna hafa aðgang að hreinu drykkjarvatni vegna aðstoðar við veitustarfsemi í landinu. Á árinu gerði félagið samkomulag við Rauða kross félögin á Kýpur og Möltu um stuðning við þau vegna flóttamannastraums frá Sýrlandi og löndunum í kring.

Ebóla

Fáir tóku við sér þegar upp komu ebólutilfelli í Gíneu á vesturströnd Afríku snemma á árinu 2014. Ebóla hafði komið upp áður, í öðrum Afríkulöndum, og aldrei náð að dreifa mikið úr sér. En aðstæður í Vestur-Afríku í bland við sinnuleysi alþjóðastofnana ollu því að veiran breiddi úr sér sem aldrei fyrr. Þrjú lönd – Gínea, Síerra Leone og Líbería – voru sem undirlögð allt árið; tugir þúsunda sýktust, skólastarf lá niðri og hjálparstofnanir eins og Rauði krossinn háðu baráttu gegn sjúkdómnum við ómanneskjulegar aðstæður.

Um sumarið voru þrjár sendifulltrúar Rauða krossins í Síerra Leone. Hlín Baldvinsdóttir stýrði verkefni til uppbyggingar sjálfböðastarfi, Elín Jónasdóttir þjálfaði starfsfólk í áfallahjálp á ebólusvæðum og Magna Björk Ólafsdóttir hjúkrunarfræðingur var heilbrigðisfulltrúi Alþjóðasambands Rauða krossins og Rauða hálfmánans í landinu. Þá nýttist við ebóluviðbrögðin í Vestur-Afríku skýrsla sem Sigríður Björk Þormar sálfræðingur hafði skrifað á vegum Rauða krossins um sálrænan stuðning við sjálfböðaliða sem börðust gegn ebólu í Úganda.

Síðsumars komu upp spurningar um hvað yrði um íslenska sendifulltrúa ef grunur vaknaði um smit. Í ljós kom að ekki yrði hægt að flytja þá til Íslands, sökum aðstöðuleysis á spítöllum, og óvissa yrði um flutning annað. Því var ákveðið að senda ekki fólk til Vestur-Afríku meðan ekki hefði verið greitt úr þessari óvissu. Magna tók að sér starf í Genf við að þjálfra hjálparstarfsfólk Rauða krossins fyrir brottför á ebólusvæði og skömmu síðar tók Gunnhildur Árnadóttir hjúkrunarfræðingur þátt í því starfi einnig.

Rauði krossinn á Íslandi sendi einnig há framlög til starfs Alþjóða Rauða krossins gegn ebólu, alls 135 milljónir króna, samkvæmt sérstakri ákvörðun stjórnar félagsins. Það er eitthvert hæsta framlag félagsins til alþjóðlegs hjálparstarfs í tvo áratugi. Af þessari upphæð lagði utanríkisráðuneytið fram 25 milljónir króna.

Hvíta-Rússland

Staðreyndir úr starfinu

- Þann 10. október 2014 átti nýja athvarfið fyrir fólk með geðraskanir í Minsk höfuðborg Hvíta-Rússlands, eins árs afmæli. Mjög fjölbreytt starf er unnið þar í samvinnu starfsfólks, sjálfboðaliða og gestanna.
- Sífellt fjölgar í athvarfinu og nú koma þangað á milli 20 og 30 manns að staðaldri og telja það hafa afgerandi áhrif á heilsufar sitt og vellíðan.
- Mansalsverkefnið er nú rekið í höfuðborginni Minsk og Vitebsk-héraði auk Gómel-héraðs þar sem starfað hefur verið frá árinu 2010.
- 87 þolendur mansals, sem tókst að komast aftur heim, fengu sálrænan og félagslegan stuðning, meirihlutinn karlar sem er breyting frá fyrra ári. Í heild eru næstum þrefalt fleiri að leita sér aðstoðar en árið áður.
- Upplýsingum um mansal var beint að samtals 9.856 unglingum og ungu fólki sem talin eru í hættu að verða fórnarlömb mansals.
- 507 ungir sjálfboðaliðar á vegum Rauða krossins tóku þátt í upplýsingastarfi um mansal.
- Sjálfboðaliðar Rauða krossins á Íslandi útbjuggu 9.413 pakka með barnafatnaði sem sendir voru til Hvíta-Rússlands.

Stuðningur við geðfatlaða

Nú er rúmt ár liðið frá því að opnað var athvarf fyrir fólk með geðraskanir í Minsk höfuðborg Hvíta-Rússlands, og er það starfrækt að íslenskri fyrirmynd. Markmiðið er að vinna gegn fordómum, rjúfa einangrun fólks með geðraskanir, bæta lífsskilyrði þeirra og koma í veg fyrir endurinnlagnir á geðsjúkrahús. Gestum athvarfsins fjölgar jafnt og þétt og nú eru á milli 20 og 30 manns sem sækja það reglulega. Í úttekt sem gerð var í lok árs voru gestir einróma um þau góðu áhrif sem athvarfið hefði á líf þeirra og heilsufar. Varð einum þeirra að orði að langbesta meðalið við geðröskun sinni væri samveran og samskiptin við aðra gesti athvarfsins.

Auk samveru geta gestir fengið ráðgjöf og stuðning sálfræðings og félagsráðgjafa. Einnig er

Í boði ýmis konar tómsundastarf og stofnaður hefur verið sjálfshjálparhópur gesta. Gestir taka einnig virkan þátt í viðamiklu upplýsinga- og málsvarastarf í þágu fólks með geðraskanir í Hvíta-Rússlandi, enda eru þeir bestu talsmenn þess að þeir sem glíma við geðröskun séu eins og annað fólk og að athvarf sem þetta geri gagn.

Talið er að um 100 þúsund manns þjáist af geðsjúkdómum í Hvíta-Rússlandi. Einungis 5% þeirra fá sólarhringsþjónustu en hin 95% þurfa að bjarga sér í samfélaginu án stuðnings hins opinbera. Talið er að flestir þeirra, sem eru utan stofnana, þurfi á félagslegri og sálrænni endurhæfingu að halda sem nánast hvergi er í boði eins og sakir standa.

Aðstoð og heilbrigðisþjónusta viðfólk með geðraskanir er nær öll veitt innan sjúkrahúsa og annarra stofnana á vegum ríkisins. Þess vegna hefur mjög skort félagslega þjónustu í nærsamfélaginu, t.d. í athvörfum fyrir fólk með geðraskanir.

Miklir fordómar ríkja enn um geðraskanir í Hvíta-Rússlandi, bæði meðal almennings og ekki síður meðal þeirra sem þjáist af slíkum röskunum. Fordómar hafa alið af sér mismunun og réttindaleysi fyrir þennan hóp fólks.

Undirbúningur að verkefninu hófst á árinu 2012. Þá komu forsvarsmenn Rauða krossins í Hvíta-Rússlandi hingað til lands til að kynna sér þjónustu fyrir fólk með geðraskanir. Gengið var frá stöðumati og þarfagreiningu í mars 2013 með aðstoð íslensks sérfræðings, Guðbjargar Sveinsdóttur, sem hefur mikla reynslu af starfi með geðfötluðum hér á landi. Hún hefur meðal annars starfað sem forstöðumaður athvarfsins Vinjar, sem Rauði krossinn kom á fót á sínum tíma á þessu sviði. Starfsfólk athvarfsins í Hvíta Rússlandi hefur tvívegis komið hingað í þjálfun og nýtur einnig reglulega ráðgjafar Guðbjargar.

Mikilvæg skilaboð til fólks með geðraskanir í Hvíta-Rússlandi eru að bati sé mögulegur. Fyrrum gestur í Vin og notandi geðheilbrigðisþjónustu hér og núverandi sjálfboðaliði í Vin, Ása Hildur Guðjónsdóttir heimsótti athvarfið á síðasta ári og miðlaði af reynslu sinni um það

efni og var vel tekið. Það gerði einnig Högni Egilsson, söngvari Gus Gus, sem hefur talað opinskátt um geðhvörf sín. Hann átti leið um Hvíta-Rússland á tónleikaferð hljómsveitarinnar á árinu. Heimsókn hans í athvarfið var eftirminnileg gestunum þar sem margir eru miklir aðdáendur Gus Gus og ekki varð gleðin minni þegar hann bauð þeim öllum á tónleika sveitarinnar.

Gestir höfðu einnig áhuga á að komast í samband við gesti athvarfanna á Íslandi og var í því skyni komið upp sameiginlegri fésbókarsíðu til að auðvelda þau samskipti.

Mikill áhugi er á verkefninu innan Evrópuskrifstofu Alþjóðasambands Rauða krossins og Rauða hálfmánans og var m.a. fjallað um það á vef Alþjóðasambandsins enda eru viðhorf gagnvart fólki með geðraskanir með svipuðu móti í Hvíta-Rússlandi og í löndunum í kring. Það er því áhugi á að vinna eftir þessari nálgun víðar.

Utánríkisráðuneytið veitti Rauða krossinum styrk vegna verkefnisins til þriggja ára.

Baráttan gegn þrælahaldi

Á árinu hélt áfram samstarf Rauða krossins á Íslandi og í Hvíta-Rússlandi um að berjast gegn mansali. Mansal er hluti af skipulagðri glæpastarfsemi, hörmulegur og alvarlegur vandi sem teygir anga sína til margra landa vestur Evrópu og alla leið til Íslands. Hér hefur mansalsmálum fjölgað undanfarið og mikil þörf á meiri umræðu og vitund um þennan smánarblett á samfélagi okkar til að hægt sé að bregðast við, uppræta eftirspurnina og glæpinn, vernda þolendur og koma þeim hjálpar.

En baráttan í þessu tiltekna verkefni á sér stað í Hvíta-Rússlandi. Konur, karlar og börn frá Hvíta-Rússlandi eru þolendur mansals og lenda ýmist í kynlífsánauð eða nauðungarvinnu. Konur frá Hvíta-Rússlandi hafa verið seldar í ánauð – aðallega sem kynlífsprælar – til margra Evrópuríkja. Einnig er talið að konur frá Úkraínu lendi í haldi kynlífsprælasala í Hvíta-

Rússlandi. Meirihluti karla sem er seldur í nauðungarvinnu endar í ýmis konar verksmiðjum í Rússlandi, við ömurlegar aðstæður Talið er að á undanförunum árum hafi um 60% þolenda verið konur og um 40% karlar.

Ýmislegt bendir þó til að mun fleiri karlar hafi verið hnepptir í þrældóm en opinberar tölur gefa til kynna. Ástæðan er sú að oft er erfiðara að ná til karla, sem eru fórnarlömb mansals, en kvenna. Karlar eru oft taldir vera ólöglegir innflytjendur og mál þeirra ekki rannsökuð

Þátttakendur í sumarbúðum í Vitebsk komu víða að og skiptust á reynslu og þekkingu um mannsalsverkefni.

Mynd: Hvít- rússneski Rauði krossinn.

frekar af þeim sökum. Einnig hafa konur sem lenda í kynlífsþrældómi fengið meiri athygli en karlar sem sendir eru í nauðungarvinnu og yfirvöld í Hvíta-Rússlandi fylgjast þess vegna betur með aðstæðum kvenna en karla. Í þeim mansalsmálum sem skráð hafa verið í Hvíta-Rússlandi er fjallað um alls 5.102 þolendur. Það er eins og helmingur íbúa í Árbæjarhverfinu í Reykjavík, eða fleiri en þeir sem búa

í allri Fjarðabyggð á Austurlandi. Af þessum rúmlega fimm þúsund voru 564 á barnsaldri. Jafn margir og í meðalstórum skóla i Reykjavík. Þessar tölur sýna þó líklega aðeins toppinn á ísjakanum.

Talið er að atvinnulausum konum á aldrinum 16 – 30 ára sé einna mest hættu búin að verða seldar í kynlífsánauð bæði innanlands og utan. Börn á aldrinum 16 og 17 ára hafa verið gerð að kynlífsþrælum bæði innanlands og í Rússlandi. Sífelld fleiri mál koma upp þar sem börn hafa verið seld í hendur klámiðnaðarins. Karlar á öllum aldri lenda í ánauð þegar þeir sækjast eftir atvinnu á erlendri grund og er þetta hratt vaxandi vandamál.

Verkefnið hófst árið 2010 og fór þá fram í einu héraði landsins, þ.e. í Gómel-héraði. Á árinu

2013 var umfang verkefnisins aukið og bætt við tveimur héruðum, þ.e. höfuðborginni Minsk og Vitebsk-héraði. Í þessum þremur héruðum veitir Rauði krossinn fórnarlömbum mansals ýmis konar stuðning til að aðlagast samfélaginu á nýjan leik. Einnig taka ungir sjálfbóðaliðar þátt í margvíslegu upplýsingastarfi til að koma í veg fyrir að fólk sé hneppt í kynlífsþrældóm eða nauðungarvinnu.

Haldið var áfram rekstri miðstöðva Rauða krossins í Hvíta-Rússlandi sem nefnast „Hjálparhönd“ (e. Helping Hands Centres) en þar fá fórnarlömb mansals ráðgjöf og stuðning. Á árinu 2014 fengu alls 87 fórnarlömb mansals stuðning á móti 35 manns árinu áður. Í ár fengu fleiri karlmenn aðstoð sem er alger umbreyting frá fyrra ári. Heildaraukningin gæti skapast af því að fleiri leiti sér aðstoðar en mansali hefur fylgt mikil skömm fyrir þolendur og þeim hefur þótt erfitt að ræða vanda sinn við aðra og leita sér aðstoðar. Eins hefur aukin umræða og minni fordómar vonandi orðið til þess að karlar leita frekar aðstoðar en áður. Umræddir einstaklingar fengu að auki m.a. fatnað, lækniþjónustu, félagslega og sálræna aðstoð, ásamt lögfræðiráðgjöf, og tóku þátt í námskeiðum og var veitt aðstoð við atvinnuleit. Einnig var þeim leiðbeint um aðra aðstoð sem yfirvöld veita. Frá árinu 2005 hafa 1.759 þolendur fengið aðstoð í öllum sjö miðstöðvum hvít-rússneska Rauða krossins. Þrjár þeirra eru fjármagnaðar af þessu verkefni.

Upplýsingum um hættur mansals var beint að samtals 9.856 unglíngum og ungu fólki sem talin eru í hættu á að verða fórnarlömb þess. Á árinu tóku 507 ungir Rauða kross sjálfbóðaliðar þátt í því upplýsingastarfi. Þar af fengu 119 sjálfbóðaliðar, þ.e. leiðtogar í sjálfbóðastarfi gegn mansali, ýmis konar fræðslu og þjálfun.

Ýmsum aðferðum er beitt til að ná til fólks með skilaboðin um hættuna á mansali og klækjum þrælasalanna sem oft ná til fólks gegnum samfélagsmiðlana með gylliboð um atvinnu erlendis og ungar stúlkur fara oft úr landi í atvinnuleit með svokölluðum „kærustum“ sem síðan taka af þeim vegabréfin og koma í hendur kynlífsþrælasala. Gegn þessu hefur jafningjafræðsla reynst hvað áhrifaríkust. Haldnar eru hugmyndasamkeppnir um mismunandi leiðir og aðferðir með

Í hugmyndasmiðju sýndi þessi hópur hvernig hægt er að skipuleggja „flash-mob“ sem er óvænt hóp-uppákoma meðal almenning, og vekja athygli á hve raunveruleg mansalshættan er.

Mynd: Hvít-rússneski Rauði krossinn.

Þátttöku ungs fólks í héruðunum þremur og óskað eftir hugmyndum um viðburði og aðgerðir til að koma í veg fyrir mansal. Vænlegustu hugmyndirnar eru þróaðar áfram og studdar með fjárframlögum. Hugmyndir að verkefnum eru mjög fjölbreyttar s.s. jafningjafræðsla í skólum, gagnvirkir leikþættir byggðir á raunverulegum atburðum, spurningakeppnir, sérstök borðspil um mansalshættuna, „flash-mob“ aðgerðir, verkefni sem auka sjálfstraust og efla sjálfsímynd unglínganna, sumarbúðir o.s.frv. Þessi verkefni eru unnin í samvinnu við ótal aðila í nærsamfélaginu sem eykur enn frekar vitund um vandann. Ungmenni frá hinum ólíku héruðum hittast síðan og deila reynslu sinni. Þar spruttu upp ýmsar hugmyndir að aðgerðum, m.a. fyrir evrópska baráttudaginn gegn mansali sem haldinn er 18. október ár hvert. Auk þess var ýmis umfjöllun í fjölmiðlum og auglýsingar sem náðu eyrum rúmlega 20 þúsund manns til viðbótar.

Hvít-rússneski Rauði krossinn vinnur að þessu verkefni í nánu samstarfi við yfirvöld í Hvíta-Rússlandi, önnur landsfélög Rauða krossins, IOM, GRETA, UNHCR, La Strada, Evrópusambandið og fleiri aðila sem vinna á þessum vettvangi í Evrópu til að ná utan um vandann og sinna þolendum sem best. Hefur verið unnið að nauðsynlegri lagasetningu, nánari eftirliti og ýmsum úrbótum þar að lútandi. En betur má ef duga skal og nauðsynlegt að þrýsta á yfirvöld m.a. varðandi það að rannsaka og kæra í mansalsmálum.

Verkefnið hefur notið fjárhagslegs stuðnings frá utanríkisráðuneytinu.

Pakkar með barnafatnaði

Alls fóru um 35 tonn af fatnaði til Hvíta-Rússlands á árinu til fátækra barnafjölskyldna og fatlaðra.

Um fjórðungur íbúa Hvíta-Rússlands býr á landsbyggðinni þar sem fólk býr oft við þröngan kost og í lélegum húsakynnum. Vetur eru kaldir og snjóþungir en oft er snjór og frost 125 daga ársins. Velferðarkerfið hrundi að mestu þegar Sovétríkin liðuðust í sundur og atvinnuleysi er mikið. Sökum fátæktar og vetrarhörku geta aðstæður því verið mjög erfiðar á heimilum barnmargra fjölskyldna. Krakkar komast sumir ekki í skólann vegna skó- og klæðleysis og líða oft fyrir kvef og önnur veikindi.

Barnafatnaður kemur því víða í góðar þarfir. Á árinu útbjuggu sjálfboðaliðar Rauða krossins hér heima alls 9.413 pakka með barnafatnaði sem sendir voru til Hvíta-Rússlands, þar af voru 5.308 pakkar með fatnaði fyrir ungabörn og 4.105 pakki fyrir stálpuð börn. Það var aukning um rúmlega 300 pakka frá árinu á undan. Þessi hópur sjálfboðaliða hittist reglulega, þrjónar og saumar, þvær, straujar og pakkar. Það eru ófáar vinnustundirnar á bak við þessa

þakka en ósvikin vinnugleði sem ríkir iðulega meðal sjálfboðaliðanna. Vörurnar eru ótrúlega fallega unnar og fólk á öllum aldri tekur þátt í verkefninu. En það voru fleiri sem komu að sendingunum til Hvíta-Rússlands. Duglegir krakkar í Kelduskóla í Grafarvogi tóku til sig og þrjónuðu fjöldann allan af teppum og húfum fyrir jafnaldra sína á meginlandinu. Og krakkar í barnaskóla Hjallastefnunnar gáfu líka föt sem þau voru vaxin upp úr. Einnig voru sendar skólatöskur í samstarfi við A4 sem krakkar á Íslandi gáfu. Kunnum við þeim öllum bestu þakkir fyrir.

Sendar voru aukalega sérstakar neyðarsendingar til úkraínskis flóttafólks sem flúið hefur yfir til Hvíta-Rússlands og hefur þurft að skilja mest af eigum sínum eftir. Tveir gámar voru sendir í lok árs vegna þessa.

Líbanon

Staðreyndir úr starfinu

- *Fimm lækningateymi aðstoðuðu flóttafólk víðs vegar um Líbanon*
- *89.266 skjólstæðingar nutu aðstoðar*
- *1.729 börn voru bólusett*
- *90% skjólstæðinga voru flóttamenn frá Sýrlandi*

Rauði krossinn á Íslandi styður við heilsugæslu meðal sýrlenskra flóttamanna í Líbanon. Sex teymi lækna, hjúkrunarfræðinga og félagsfræðinga fara á sérútbúnum bílum milli staða þar sem flóttamenn hafast við og veita nauðsynlega heilbrigðisþjónustu. Áhersla er lögð á aðstoð við börn og mæður þeirra en einnig aldraða og fatlaða.

Í Líbanon búa 4,4 milljónir manna en til viðbótar er 1,1 milljón flóttamanna frá Sýrlandi. Flóttamannastraumurinn veldur miklu álagi á alla innviði landsins, sem voru ekki beysnir fyrir. Flestir flóttamanna hafa komið sér fyrir á svæðum þar sem fátækasta fólkið var fyrir, sem hefur skapað árekstra þó að þeir séu minni en ætla mætti.

Í hverju heilsugæsluteymi Rauða krossins eru sex manns: Læknir, almennur sjálfbóðaliði, hjúkrunarfræðingur, ljósmóðir, félagsfræðingur og ökumaður. Teymið starfar sex daga vikunnar og fer á milli staða eftir áætlun sem búið er að kynna meðal skjólstaðinga. Ekki er gerður greinarmunur á Sýrlendingum og Líbönum, enda mikilvægt að þjónustan standi einnig þeim til boða sem fyrir búa á svæðinu. Í raun eru þó langflestir skjólstaðingarnir Sýrlendingar, tæpur helmingurinn börn en þar af eru stúlkur og konur í miklum meirihluta.

Síðan þjónustan hófst í september 2013 til loka árs 2014 hafa þessi teymi hlúð að rétt um 100 þúsund skjólstaðingum. Rauði krossinn í Líbanon heldur þjónustunni úti með stuðningi frá Rauða kross félögum á Íslandi, Spáni, Danmörku, Kanada, Hollandi og Noregi.

Rauði krossinn á Íslandi sendi Guðnýju Níelsen til Líbanons til að aðstoða Rauða krossinn þar við rekstur og fjárhagslega umsýslu verkefnisins. Það var hennar fyrsta sendiför fyrir Rauða krossinn.

Afganistan

Staðreyndir úr starfinu

- 1.726 börn fengu aðstoð við nám. Þar af fengu 1.501 aðstoð við að komast í skóla og útvegum námsbóka og aðrir, sem ekki komust í skóla vegna fötlunar sinnar, fengu heimanámsaðstoð. Af 199 heimanámskennurum eru 44% konur.
- 406 fatlaðir einstaklingar, 16 – 40 ára, lærðu iðn, flestir á verkstæðum. Meðal greina sem þeir lögðu stund á voru klæðskeraíðn, smíðar, logsuða, hárgreiðsla og viðgerð á farsímum. Af þeim var meirihlutinn konur.
- 540 fatlaðir einstaklingar fengu smálán til að stofna fyrirtæki. Langflestir eru karlar enda verulegum erfiðleikum háð fyrir konur að stofna fyrirtæki, bæði vegna almennrar andstöðu í samfélaginu og vegna andstöðu fjölskyldna þeirra.
- 57 einstaklingum var hjálpað við að fá vinnu. Allir komust þeir í starf hjá Alþjóða Rauða krossinum.

Stríðsátökin í Afganistan valda hörmungarástandi meðal almennings, bæði á hinum eiginlegu stríðssvæðum og annars staðar í landinu vegna stöðugar spennu og fátæktar sem af átökunum leiðir. Í nærri aldarfjórðung hefur Alþjóða Rauði krossinn hjálpað fólki sem misst hefur útlími af völdum átakanna. Það hjálparstarf verður stöðugt umfangsmeira og nær nú til fatlaðs fólks um allt land.

Rauði krossinn á Íslandi hefur á undanförunum árum stutt aðlögun fatlaðra að samfélaginu. Um er að ræða félagslega aðlögun sem miðar að því að gera fötluðum einstaklingum kleift að taka þátt í samfélaginu sínu, til dæmis eftir að missa útlími við að ganga á jarðsprengjur. Þetta er aðstoð við menntun, fagnám, starfsþjálfun og útvegum smálána til að fjármagna viðskiptahugmyndir.

Af um 2.600 skjólstaðingum sem árlega fá aðstoð er meira en helmingur ungt fólk. Af rúmlega 1.500 börnum sem njóta stuðnings til menntunar eru um 38% stúlkur og af þeim sem fóru í fagnám var meirihlutinn stúlkur, eða 66%. Þeir sem fengu smálán voru í langflestum tilvikum karlmenn (95%) og af þeim sem fóru í starfsnám var um fjórðungur konur.

Aðlögun að samfélaginu felst í ferns konar verkefnum:

- 1. Menntun:** Foreldrar eru hvattir til að senda fötluð börn sína í opinbera skóla, sem stuðlar að aðlögun þeirra og sendir þau skilaboð út í samfélagið að fatlaðir eigi jafn mikinn rétt á lærdómi og þátttöku í samfélaginu og aðrir. Þeir sem þannig fara í skóla fá stuðning við kaup á skólabókum og að auki við ensku- og tölvunám. Þeir sem eru of fatlaðir til að mæta í skóla fá heimanámsaðstoð en gangast undir próf í skólanum líkt og aðrir nemendur. Kennarar fara mánaðarlega á endurmenntunarnámskeið. Þeir eru 199, þar af 87 konur.
- 2. Iðnnám:** Fatlaðir einstaklingar 16–40 ára læra iðn eða handverk af meistara, sem kennir þeim á sínum vinnustað. Vinsælustu greinarnar eru saumaskapur, trésmíði, logsuða, hárgreiðsla, förðun og viðgerðir á farsímum. Alls hafa 2.478 manns gengið í gegnum slíkt starfsnám. Langflestir hafa í framhaldinu sótt um örlán til að fjármagna eigið fyrirtæki.
- 3. Örlán:** Fatlaðir sem vilja koma sér upp eigin fyrirtæki geta sótt um vaxtalaust örlán. Framhaldslán eru veitt í mörgum tilvikum að því gefnu að viðkomandi hafi staðið í skilum með fyrra lán. Í flestum tilvikum koma einstaklingar sér upp litlum einmenningsverkstæðum eða verslunum, til dæmis götusölu á vinsælum smávarningi. Alls hafa 8.518 lán verið veitt frá upphafi.
- 4. Starfsmiðlun:** Fötluðum er veitt aðstoð við að finna sér starf. Oftar en ekki er starfið hjá gervilimaverkstæði Alþjóða Rauða krossins í Afganistan. Vegna þess hversu erfitt er fyrir fatlað fólk að finna sér starf við hæfi hefur Rauði krossinn sett sér þá reglu að ráða helst eingöngu fatlað fólk til starfa á gervilimaverkstæðinu og spítölum sem því tengjast.

Líkt og nærri má geta eru ýmis ljón í veginum þegar kemur að aðlögun fatlaðra að samfélaginu í Afganistan. Vegna mikillar fátæktar í landinu eiga allir í erfiðleikum með finna sér vinnu og ekki hjálpar að vera hreyfihamlaður. Miklir fordómar eru gegn fötluðum. Alls kyns hindranir eru í vegi fyrir aðgengi að byggingum. Erfiðleikar, sem stundum virðast óyfirstíganlegir, leiða til þunglyndis og minnkandi sjálfstrausts. Einkum eru fatlaðar konur í slæmri stöðu og þurfa að glíma við tvöfalda fordóma.

Átök héldu áfram í Afganistan árið 2014 líkt og árin þrettán á undan. Fyrirhugaður brottflutningur erlendra herja fór fram að mestu og þann 26. október bundu bæði Bandaríkjamenn og Bretar formlega enda á stríðsrekstur sinn í landinu og undir árslok gerði Atlantshafsbandalagið í heild það sama. Hryðjuverkaárásir voru gerðar í Kabúl og víðar. Vísbending um aukna hörku í átökum er að ICRC (Alþjóðaráð Rauða krossins og Rauða hálfmánans) flutti eða kom að flutningum 37% fleiri særðra hermanna á spítala heldur en árið áður. Önnur vísbending um hversu aðstæður eru erfiðar er að þrátt fyrir aukna sjúkraflutninga særðra þá fækkaði þeim um 18% sem komust á heilsugæslustöð eða sjúkrahús. Alþjóðaráðið hefur miklar áhyggjur af aðgengi fólks að heilbrigðisþjónustu í landinu. Þá þurfti ICRC að auka aðstoð við Afgana sem hafa orðið að flýja heimili sín um samtals 40%.

Alþjóðaráðið í Afganistan

Alþjóðaráðið opnaði sendinefnd í Kabúl árið 1987, eftir að hafa í átta ár stutt þólandur stýrjaldarinnar í Afganistan frá nágrennalandinu Pakistan. Áhersla ráðsins nú er á eftirlit með bardagaaðferðum aðila átakanna í landinu og að koma í veg fyrir brot á alþjóðlegum mannúðarlögum, vernd stríðsfanga og margvísleg aðstoð við óbreytta borgara. Rauði krossinn hjálpar fjölskyldum sem hafa orðið viðskila að sameinast á ný og vinnur sem hlutlaus aðili að því að koma hjálpargögnum til þurfandi. Þá styður Rauði krossinn særða og fatlaða, aðstoðar sjúkrahús og hjálpar til við að bæta veitustarfsemi og hreinlætisaðstöðu.

Palestína

Staðreyndir úr starfinu

- Afleiðingar átaka eins og þeirra á Gaza sl. sumar hafa gríðarleg áhrif á íbúana og þá ekki síst börn og unglínga. Þau stríða mörg við martraðir, kvíða, grátköst og fleiri einkenni löngu eftir að átökum lýkur.
- Alls nutu hátt í 70.000 manns sálrænnar skyndihjálpar og stuðnings sjálfboðaliða palestínska Rauða hálfmánans á meðan á átökunum stóð á Gaza sl. sumar og eftir lok þeirra. Frásagnir þeirra vitna um hvernig sú aðstoð skiptir sköpum varðandi líðan þeirra.
- 135 sjálfboðaliðar og fjöldi starfsmanna palestínska Rauða hálfmánans unnu þrekvirki við þetta starf.
- Fjöldi sérmenntaðra sérfræðinga í áfallahjálpar frá Vesturbakkanum bauð fram aðstoð sína á meðan átökunum stóð á Gaza eða alls 150 manns. Palestínski hálfmáninn fékk þó að lokum, 6 vikum síðar, aðeins leyfi frá Ísraelskum yfirvöldum fyrir að fá 13 af þessum sálfræðingum til starfa.
- Íslenskir sérfræðingar í endurlífgun og bráðaðþjónustu héldu á síðasta ári fimm námskeið fyrir heilbrigðisstarfsfólk í Palestínu. Nú hafa alls 12 mismunandi endurlífgunarnámskeið verið haldin, fyrir alls 137 sjúkraflutningamenn, lækna og hjúkrunarfólk. Vonast er til að með þessu megi bjarga fleiri mannlífum, þegar verið er að flytja slasaða, særða og sjúka af átakasvæðum og á milli staða. Sjúkrabílum er iðulega gert að bíða við vegatálma Ísraelshers jafnvel þótt verið sé að flytja lífshættulega slasað eða veikt fólk.

Sálrænn stuðningur við stríðshrjáð börn

Stríðsátökin á hernumdu svæðunum í Palestínu, á Vesturbakkanum og Gaza, hafa mikil áhrif á íbúana, ekki síst börnin og lýsa sér í vanlíðan, hegðunarvanda, samskiptaerfiðleikum, svefntruflunum, kvíða o.fl. Börnin eru hrædd við að fara út og lifa mörg í sífelldum ótta um foreldra sína og systkini. Börn grípa fljótt til ofbeldis í samskiptum sínum á milli, rétt eins og þau sjá í umhverfi sínu þar sem árekstrar, átök og ofbeldi eru alltumlykjandi.

Í rúman áratug studdi Rauði krossinn á Íslandi við bakið á systurfélagi sínu í Palestínu við að veita börnum og aðstandendum þeirra nauðsynlegan sálfélagslegan stuðning. Markmið verkefnisins var að auka hæfni samfélagsins til að bregðast við erfiðleikum, auka velferð barna og fjölskyldna þeirra og að bæta samskipti barna við umhverfi sitt. Var þetta unnið gegnum skólana á svæðinu. Fjögur Rauða kross félög störfuðu saman að þessu með Rauða hálfmánanum, þ.e. danska, franska og ítalska Rauða kross félögin auk íslenska Rauða krossins. Naut það verkefni stuðnings ECHO, mannúðarsjóðs Evrópusambandsins.

Á árinu 2014 þurfti að endurskoða verkefnið þegar ECHO-styrkja naut ekki lengur við og er nú samstarfsverkefni íslenska, danska og ítalska Rauða krossins auk palestínska Rauða hálfmánans. Vinnan í skólunum heldur áfram með kennurum þar. Meginþungi verkefnisins felst nú í að byggja upp þekkingu viðbragðsteyma sjálfbóðaliða og sérfræðinga til að veita sálrænan stuðning þegar brestur á með stríðsátökum eða öðrum hamförum.

Átök Ísraels- og Palestínumanna hafa staðið alla tíð frá árinu 1948 þegar Ísrael var stofnað sem sjálfstætt ríki á landsvæði Palestínu. Landssvæði það sem kallast Palestína; Vesturbakkinn og Gaza, hefur skroppið saman reglulega og í raun ráða stjórnvöld í Ísrael flestu sem snertir daglegt líf íbúanna og ráða alfarið öllum landamærastöðvum inn á ofangreind svæði. Og landrán þeirra heldur áfram. Nær stöðugur róstur eru á svæðinu og sýður upp úr reglulega með stríðsátökum. Það gerðist á síðastliðnu ári eftir morð á þremur ísraelskum unglingum í Hebron í júnímánuði. Ísraelski herinn lét sprengjum rigna yfir Gazaströndina í nærfellt 51 dag. Niðurstaðan var vægast sagt skelfileg, gríðarlegt mannfall og eyðilegging. Þetta var þriðja átakatímabilið á aðeins sex árum. Á Gaza létust 2.275 manns, þar af 501 barn, tæplega 12 þúsund manns voru illa særðir, meirihlutinn óbreyttir borgarar. Í raun eru íbúar Vesturbakkans og Gaza fangar í eigin landi og geta illa forðað sér sé ráðist á þá. Hamas liðar á Gaza svöruðu með sprengjum og Ísraelsmegin létust sjö manns og 254 særðust, einnig flestir óbreyttir borgarar.

Palestínumenn njóta takmarkaðrar heilbrigðis- og félagsþjónustu og þeim fjölgar sem búa við sára fátækt. Þeir hafa flúið yfir til nágrannalanda sinna í milljónatali gegnum tíðina. Alþjóða Rauði krossinn hefur margoft lýst yfir áhyggjum sínum vegna síversnandi ástands á hernumdu svæðunum og á sjálfstjórnarsvæðum Palestínu en lítið breytist. Athygli heimsins beindist þó sannarlega að Palestínu á síðasta ári vegna átakanna á Gaza. Hins vegar hefur uppbygging tekið gríðarlegan tíma. Aðeins örlítil hluti þess fjármagns sem ríkisstjórnir heims lofuðu til uppbyggingarstarfsins hefur skilað sér og margir telja tímaspursmál hvenær upp úr sjóði á ný.

Rauði hálfmáninn í Palestínu

Rauði hálfmáninn í Palestínu var stofnaður árið 1968. Félagið gegnir víðtæku hlutverki þar eð yfirvöld hafa falið því að sjá um sjúkraflutninga, blóðsöfnun og bráðþjónustu utan sjúkrahúsa. Innan Rauða hálfmánans starfa 30 deildir í austurhluta Jerúsalem, á Vesturbakkanum og á Gaza. Auk þess eru starfræktar fjórar deildir í nágrannalöndum þar sem flóttamenn frá Palestínu eru niðurkomnir, þ.e. í Líbanon, Sírlandi, Írak og Egyptalandi. Helstu verkefni félagsins eru um þessar mundir: Útbreiðsla mannúðarhugsjóna og alþjóðlegra mannúðarlaga, víðtæk heilsugæsla og bráðþjónusta utan sjúkrahúsa, sjúkraflutningar, blóðsöfnun, endurhæfing og sálrænn stuðningur, félagsleg aðstoð og neyðarvarnir.

Viðbragðsteymin unnu þrekvirki sl. sumar þegar þau sinntu sálrænum stuðningi við íbúa Gaza í og eftir átökin en sprengjum rigndi yfir svæðið nær sleitulaust í um 50 daga. Bæði var veitt sálræn skyndihjálp og lengri tíma úrvinnsla áfalla. Alls fengu yfir 50.000 manns á Gaza þannig aðstoð. Aðstoðina veittu 135 sjálfboðaliðar og starfsmenn á Gaza auk 13 sálfræðinga af Vesturbakkanum.

Alls buðu 150 palestínskir sálfræðingar þaðan fram aðstoð sína en aðeins þessir 13 fengu fengu leyfi ísraelskra yfirvalda til að fara inn á Gaza svæðið auk þess sem það tók margar vikur að fá þau leyfi. Einnig var tæplega 300 manns vísað áfram á frekari sérfræðiaðstoð innan heilbrigðiskerfisins.

Eins er áfram byggð upp aðstoð við börn og unglinga á félagsmiðstöðvum þar sem umhverfið er öruggt og húsakynni heilleg og margvísleg iðja, tómsundur, samverustundur og aðstoð er í boði. Á fimmta hundrað barna sóttu þetta starf á síðasta ári eða 25 hópar og þar af 14 á Gaza. Foreldrar og aðstandendur þeirra fá líka aðstoð, s.s. í gegnum sjálfshjálparhópa og ýmis konar fræðslu um algeng og eðlileg viðbrögð við áföllum. Alls eru aðstandendahóparnir 32 en utan um starfið halda 384 sjálfboðaliðar. Vitnisburðir aðstandendanna sýnir hversu djúpstæð áhrif átakanna eru og úrvinnslan mikilvæg. Ein móðirin sagði „... ég gat ekki sofið, var andvaka meira og minna meðan á átökunum stóð og líka eftir að þeim lauk þangað til ég kom hingað og lærði slökunaraðferðir sem hjálpa mér að fást við það sem liggur á mér“. Önnur sagði „mér leið svo illa, ég hafði engar taugar til að eiga við börnin mín og sló þau stundum þegar þau hegðuðu sér ekki vel eða voru að kýta hvert við annað... en eftir að ég kom í hópinn hér þá er ég meðvitaðri um mína hegðun og hvað barsmíðar hafa neikvæð áhrif á börnin ... og lært hvernig ég get náð betri stjórn á tilfinningum mínum.“ Ein móðirin sagði um son sinn að hann væri gleyminn og gengi illa að einbeita sér í skólanum „...*hann rýkur upp með andfælum um nætur, óskrar og hrópar á frændur sína sem létu lífið í einni sprengjuárásinni og pabba sinn og systur sem slösuðust illa*“. Þau mæðgin hafa unnið saman á sorg sinni, koma í ýmsar tómsundur og ráðgjöf, hafa náð að tala sig í gegnum sárustu tilfinningarnar og líðan þeirra fer dagbatnandi. Svona mætti lengi áfram telja.

Fræðsla og áfallstuðningur við kennar starfsfólk og sjálfboðaliða Rauða hálfmánans er mikilsverður þáttur í verkefninu og í raun forsenda þessa að þau geti aðstoðað aðra landa sína.

Allt í allt náði þessi aðstoð til tæplega 70 þúsund manns á Gaza og Vesturbakkanum.

Að auki lagði Rauði krossinn á Íslandi sérstakt framlag til neyðaraðstoðarinnar á Gaza og safnaði fé meðal almennings á Íslandi síðastliðið sumar og voru viðbrögðin góð. Elín Oddsdóttir skurðhjúkrunarfræðingur fór einnig til starfa síðastliðið haust og starfaði með neyðarteymi Alþjóða Rauða krossins í nokkrar vikur. Lýsingar hennar af þeim áverkum og meiðslum sem þau vopn sem beitt er framkalla voru vægast sagt skelfilegar.

Þjálfun fyrir sjúkraflutningamenn og heilbrigðisstarfsfólk

Rauði hálfmáninn í Palestínu veitir umfangsmikla heilbrigðisþjónustu á Vesturbakkanum og Gazaströndinni. Sem dæmi sér félagið um alla sjúkraflutninga á þessum svæðum með um 140 sjúkrabílum, rúmlega 400 sjúkraflutningskörllum og -konum og rúmlega þúsund sjálfboðaliðum og er sú þjónusta veitt allan sólarhringinn, alla daga ársins. Félagið rekur einnig 15 sjúkrahús og 30 heilsugæslustöðvar.

Rauði krossinn á Íslandi hóf að styðja þjálfun í endurlífgun fyrir palestínska sjúkraflutningamenn og heilbrigðisstarfsfólk árið 2009. Stefnt er að því að Rauði hálfmáninn verði sjálfbær hvað varðar kennslu og þjálfun fyrir sitt fólk í samræmi við staðla evrópska endurlífgunarráðsins (European Resuscitation Council). Kennarar hafa farið héðan og frá Danmörku til að halda námskeið og þjálfa leiðbeinendur sem síðan geta staðið fyrir námskeiðum í framtíðinni. Námskeiðin eru skipulögð af Sjúkraflutningaskólanum á Íslandi, sem einnig útvegar kennarana.

Á árinu 2014 voru haldin alls fimm námskeið. Fyrst voru haldin tvö leiðbeinendanámskeið í febrúar, og síðan þrjú byrjendanámskeið í maí fyrir almenna sjúkraflutningamenn þar sem

leiðbeinendurnir spreyttu sig á kennslunni með aðstoð kennara frá Íslandi. Alls tóku þátt í námskeiðunum að þessu sinni níu verðandi leiðbeinendur og 36 sjúkraflutningamenn. Gert er ráð fyrir að nú taki palestínski Rauði hálfmáninn við og þjálfí sitt fólk með smávægilegum stuðningi héðan til að byrja með. Reikna þau með að þjálfa um 300 sjúkraflutningamenn nú á næstu mánuðum í grunnatriðum endurlífgunar.

Þetta verkefni naut stuðnings utanríkisráðuneytisins á árinu.

Á síðustu árum hafa sjálfbóðaliðar frá Palestínu einnig komið hingað til Íslands og kynnt sér starf Rauða krossins og fengið starfsþjálfun hjá Slökkviliði höfuðborgarsvæðisins. Í heimsókn verkefnisstjóra Íslenska Rauða krossins til Gaza efir átökin í sumar urðu gleðilegir endurfundir þegar við rákumst á einn okkar fyrrum gesta þar sem hann starfaði við dreifingu hjálpargagna. Hann og fjölskylda hans höfðu sem betur fer lifað átökin af en það sama var ekki að segja um nágranna þeirra og vini.

Staðreyndir úr starfinu

- Í Armeníu voru gerðar þarfagreiningar og haldnar neyðarvarnaræfingar með viðbragðsteymunum í öllum 18 sveitarfélögum, kennd skyndihjálp, útvegaður búnaður og undirbúnar neyðarvarnaráætlanir með nemendum skólanna (86 alls).
- Í Georgíu voru gerðar þarfagreiningar í öllum 16 sveitarfélögum, teymin þjálfuð, neyðarvarnaræfingar haldnar í flestum þeirra og afhentur nauðsynlegur búnaður til að bregðast við hamförum.
- Í nóvember heimsóttu verkefnisteymin Ísland og fræddust um neyðarvarnarskipulagið hér á landi og tóku þátt í æfingum.
- Íslenskir sérfræðingar héldu námskeið í sálrænni skyndihjálp og sérstaklega um viðbrögð barna við hamförum í samstarfi við samstarfsaðila okkar í Palestínu.

Kákasus – Armenía og Georgía

Uppbygging neyðarvarna

Náttúruhamfarir eru algengar bæði í Armeníu og Georgíu auk annars konar neyðarástands sem skapast vegna eldsvoða, umferðar- og iðnaðarslysa. Sérfræðingar telja að í þessum tveimur löndum sé meiri fjárhagslegur skaði af hamförum en dæmi eru um í öðrum ríkjum Evrópu og Mið-Asíu og er þessi niðurstaða fengin með því að reikna út hversu mikill skaðinn er sem hlutfall af þjóðarframleiðslu viðkomandi ríkja.

Bæði Armenía og Georgía liggja á jarðskjálftasvæði og nægir að nefna að árið 1988 létust um 25.000 manns í jarðskjálfta í héruðunum Spitak og Leninakan í Armeníu. Einnig stafar tiltölulega mikil hættu af flóðum og aurskriðum í báðum löndum og eins hafa þar orðið miklir þurrkar sem talið er að megi rekja til hlýnunar jarðar. Í fjallendi Georgíu er jafnframt snjóflóðahætta að vetrarlagi.

Rauði krossinn hófst handa við að byggja upp neyðarvarnir og neyðarviðbrögð í löndunum tveimur árið 2010. Fyrsta áfangi þessa starfs lauk í júní 2012. Árangur var talinn góður og hófst annar áfangi verkefnisins strax að loknum þeim fyrsta og stóð til loka október 2013. Þriðji áfangi hófst í maí á síðasta ári og stendur fram til loka 2015. Verkefnið nær til sífellt fleiri byggðarlaga og nýir verkþættir bætast við. Í fyrsta hluta þess var markhópurinn rúm 71.000 manns en er nú nær 177.000 manns. Rauði krossinn á Íslandi hefur tekið þátt í verkefninu frá upphafi. Samstarfsaðilar eru, auk Rauða kross félaganna í Armeníu og Georgíu, danski og austurríski Rauða krossinn. Alþjóðasamband Rauða krossins og Rauða hálfmánans er einnig aðili að verkefninu. Verkefnið hefur einnig notið stuðnings DIPECHO sjóðsins sem er neyðarvarnarhluti mannúðaraðstoðar Evrópusambandsins.

Tvær úttektir hafa verið gerðar á starfinu sem báðar hafa skilað mjög jákvæðum niðurstöðum, sú seinni í nóvember 2013. Þar kom í ljós að verkefnið hafði þá gagnast um 140 þúsund íbúum

á þessum stöðum með beinum hætti og mátti glögg sjá á faglegri og skjótari viðbrögðum við hamförum á svæðinu og meiri vitund og skilningi íbúanna á nauðsyn þess að byggja upp varnir og minnka skaðlegar afleiðingar hamfara eins og mögulegt er. Fjölmíðlar í Armeníu og Georgíu hafa fjallað talsvert mikið um verkefnið og er talið að þannig hafi til viðbótar samtals um 3 milljónir íbúa landanna notið góðs af verkefninu með óbeinum hætti, þ.e. fengið upplýsingar um neyðarvarnir og neyðarviðbrögð.

Í þriðja áfanga nær verkefnið til alls 34 sveitarfélaga í Armeníu og Georgíu, þ.e. á Shriak-svæðinu í Armeníu og í Imeteri, Racha-Lechkhumi og Qvemo Svaneti í Georgíu eða alls 176.882 íbúa. Meginmarkmið verkefnisins er að byggja upp neyðarvarnir í nærsamfélaginu og auka þannig þessara sveitarfélaga þegar hamfarir verða. Helstu verkþættir eru að komið er á fót þjálfuðum viðbragðsteymum til að sinna neyðarvörnum og neyðaraðstoð, gerðar neyðarvarnaáætlanir fyrir hvert sveitarfélag, viðbragðsáætlanir fyrir heimili og rýmingaráætlanir fyrir skóla, neyðarvarnaæfingar og smáverkefni til að draga úr hættu á hamförum eða slysum. Þessir verkþættir eru í heild það sem myndar neyðarvarnir í nærsamfélaginu, sem er módel sem fleiri og fleiri sveitarfélög eru smám saman að tileinka sér. Áætlanir um framkvæmd verkefnisins gengu að langflestu leyti eftir og viðbótarsveitarfélögin eru komin vel á veg með þarfagreiningar, þjálfun og æfingar hver á sínu svæði (sjá að ofan).

Sérfræðingar Rauða krossins á Íslandi sáu á árinu um kennslu á námskeiðum sem haldin voru fyrir starfsfólk og sjálfboðaliða systurfélaganna í Armeníu og Georgíu. Sálfræðingar Rauða krossins á Íslandi, Jóhann Thoroddsen og Hjördís Inga Guðmundsdóttir, héldu leiðbeinendanámskeið í sálrænum stuðningi vegna áfalla í júní 2014 ásamt Dr. Fathy Flafel sem er samstarfsmaður okkar í verkefninu um sálrænan stuðning í Palestínu. Hann er sérfræðingur í afleiðingum hamfara á börn og miðlaði þarna af þekkingu sinni. Í heimsókn verkefnisstjóra til Spítak þegar rætt var um hörmungarnar sem dundu yfir í jarðskjálftanum 1988 mátti glögg sjá hverju sálræn aðstoð hefði getað breytt, hefði hún verið til staðar þá.

Enn mátti sjá tár á hvarmi nær allra þeirra sem minnstust atburðanna, rúmum 25 árum síðar og margar sögur sagðar af því hvers kyns andlegir erfiðleikar hefðu hrjáð fólk eftir atburðinn. Eins komu verkefnisteymin frá Armeníu og Georgíu í kynnisferð til Íslands. Kynnt var skipulag Almanna- og hlutverk félagsamtaka eins og Rauða krossins og björgunarsveitanna í því kerfi, sem og starf hinna ýmsu viðbragðsteyma Rauða krossins.

Félagið var með þessu að flytja út þá þekkingu og reynslu sem fengist hefur hér á landi á sviði neyðarvarna og neyðaraðstoðar. Jafnframt hafa fulltrúar félagsins lært margt af þessu verkefni sem ýmist nýtist hér heima, ekki síst hvað varðar nauðsynlega fræðslu til fjölskyldna og viðbrögð í nærsamfélaginu.

Sendifulltrúar

Á árinu 2014 fóru 15 sendifulltrúar til starfa á erlendum vettvangi fyrir Rauða krossinn á Íslandi og störfuðu þeir að 21 verkefni í alls 55,25 mannmánuði. Að auki voru þrjár aðrir sendifulltrúar af Veraldarvakt við störf fyrir Rauða kross hreyfinguna á beinum starfssamningum í alls 25 mannmánuði svo segja má að af útkallslista Rauða krossins á Íslandi hafi í allt 18 einstaklingar unnið að alþjóðlegum hjálparstörfum á vegum hreyfingarinnar og starfað í 80,25 mannmánuði.

Landlukt Armenía er á hinni fornu silkileið milli Evrópu og Kína. Veldi Persa og Tyrkja skiptu Armeníu með sér á 16. öld, en á 19. öld fór stór hluti landsins undir Rússland. Skömmu eftir fall Sovétríkjanna blossaði upp blóðugt stríð við Aserbædjan, sem formlega stendur enn. Atvinnuleysi og fátækt hrjáir Armena og viðskiptabann sem Tyrkland og Aserbædjan settu á Armena vegna hersetu þeirra í héraðinu Nagorno-Karabak bætir gráu ofan á svart. Jarðskjálftahætta er mikil í Armeníu, eins og stóri skjálftinn í Spitak og Leninakan þann 7. desember 1988 ber vitni um. Í honum létust 25.000 manns. Um 80% landsmanna búa á þekktum skjálftasvæðum.

Rauði kross Armeníu

Armenski Rauði krossinn er öflugt félag og leiðandi í neyðarvörnum landsins og hefur náið samstarf við Neyðarmálaráðuneytið. Félagið leggur mikla áherslu á neyðaraðstoð og er með 12 björgunarsveitir á sínum snærum víðs vegar um landið. Framkvæmdastjóri Rauða krossins er í Almanna- og hlutverk félagsamtaka Armeníu og félagið er hluti af viðvörunarkerfi vegna neyðar í landinu.

Samanburðartafla 2010 – 2015 yfir fjölda útsendra sendifulltrúa á einu ári

Ár	Fjöldi sendifulltrúa	Fjöldi verkefna	Mannmánuðir
2014	15	21	55,25
2013	15	17	63,25
2012	15	17	73,5
2011	12	13	86,5
2010*	37	43	125

* Í upphafi árs 2010 reið jarðskjálfti yfir Haítí sem olli mikilli eyðileggingu í landinu og margir slösuðust eða veiktust í kjölfarið og þurftu á aðhlyningu að halda.

Heilbrigðisverkefni var sá málaflokkur sem flestir sendifulltrúar störfuð að á árinu 2014. Níu sendifulltrúar sinntu alls 14 heilbrigðisverkefnum og vörðu í það um 24 mannmánuðum.

Verkefni á sviði fjármála- og stjórnunar og verkefni á sviði uppbyggingar og þróunar voru jafnmörg eða þrjú í hvorum málaflokki. Fjármála- og stjórnunarverkefni tóku eilítið meiri tíma eða alls 14 mannmánuði á meðan uppbyggingar- og þróunarverkefni tóku alls 13,25 mannmánuði. Eitt verkefni var á sviði upplýsinga- og kynningarmála í fjóra mannmánuði.

Þó að verkefni hafi verið nokkuð fleiri en árið 2013 og 2012 og einstaklingarnir jafnmargir þá voru mannmánuðir færri. Þetta skýrist á því að fleiri fóru í styttri starfsferðir vegna neyðarviðbragða en áður, sem að jafnaði eru styttri en þróunar- og uppbyggingarverkefni, og sömuleiðis hafði áhrif að ekki var unnt að senda hjálparstarfsfólk með íslenskt ríkisfang til starfa á ebólusvæðum í Vestur-Afríku vegna tryggingamála og vanbúnaðar íslensks heilbrigðiskerfis að taka á móti sjúklingum af ebólusvæðum, eins og áður hefur komið fram.

Georgía er á krossgötum austurs og vesturs, Evrópu og Asíu. Eftir að Sovétríkin voru lögð af hafa stjórnvöld í Georgíu áréttað sjálfstæði sitt gagnvart sínum stóra nágranna í norðri, Rússlandi. Löndin háðu skammvinnu stríð 2008 sem leiddi til þess að Rússar viðurkenndu tvö héruð Georgíu sem sjálfstæð ríki, Abkasíu og Suður-Ossetíu. Georgía er fjalllend. Íbúar fjalla og þorpa búa við stöðuga hættu af völdum flóða og aurskriða.

Rauði kross Georgíu

Félagið var stofnað 1918, og var lengst af hluti af sovéska Rauða krossinum, en var viðurkennt formlega sem landsfélag Rauða krossins í Georgíu samkvæmt yfirlýsingu forseta 1993. Í kjölfar stríðsins við Rússa 2008 ákvað félagið að leggja áherslu á neyðarvarnir, sálrænan stuðning og skyndihjálp í sínu starfi. Frá fornu fari hefur félagsleg aðstoð við aldraða og langveika verið stór hluti af verkefnum Rauða krossins í Georgíu.

Fjölbreytt verkefni víða um heim

Sendifulltrúar störfuðu í fjórum heimshlutum og skiptist bæði fjöldi verkefna og einstaklinga nokkuð jafnt. Í Afríku störfuðu fimm einstaklingar að sex verkefnum, sex sendifulltrúar sinntu jafnmörgum verkefnum í Asíu og það sama gilti um Evrópu. Þrír sendifulltrúar störfuðu í Miðausturlöndum.

Alls unnu níu sendifulltrúar að verkefnum á vegum Alþjóðasambands Rauða krossins og Rauða hálfmánans í 17,3 mannmánuði. Tveir sendifulltrúar sinntu verkefnum á vegum Alþjóðaráðs Rauða krossins í 8,25 mannmánuði en fjórir sendifulltrúar störfuðu í samvinnuverkefni Alþjóðaráðsins og ERU teyma norska og finnska Rauða krossins og mældist sú vinna samtals 6,75 mannmánuðir.

Fjórir sendifulltrúar sinntu tvíhliða verkefnum Rauða krossins á Íslandi og samstarfsfélaga á vettvangi í samtals 4,05 mannmánuði.

Tveir sendifulltrúar fóru í sína fyrstu starfsferð á vegum Rauða krossins en alls voru nýliðarnir þó fjórir af 15 sendifulltrúum en tveir byrjuðu starfsferð fyrir áramót 2013.

Kynjahlutfall sendifulltrúa var þannig að ellefu konur sinntu átján verkefnum og voru að störfum í 35,75 mannmánuði en aðeins þrír karlar unnu að þremur verkefnum í 19,50 mannmánuði. Ef taldir eru með þeir sendifulltrúar sem störfuðu í Alþjóða Rauða krossinum á beinum samningum voru konur alls 13 í 20 verkefnum 48,8 mánuði og karlarnir 4 í jafnmörgum verkefnum í 31,5 mánuði. Karlmenntu eru mun færri nú en oft áður sem vekur athygli. Hvað skýrir þennan kynjamun er ekki gott að segja en af þeim 11 konum er störfuðu í gegnum Rauða krossinn á Íslandi voru 8 hjúkrunarfræðingar.

Alþjóðleg námskeið fyrir verðandi sendifulltrúa

Fjórir sendifulltrúar sóttu ERU (European Response Unit) námskeið hjá Rauða krossinum í Noregi í júní og tveir aðilar sóttu grunnnámskeið fyrir verðandi sendifulltrúa; annar hjá Rauða krossinum í Noregi og hinn hjá Rauða krossinum í Danmörku.

Aleksandar Knezevic rafvirki, fór til Filippseyja 23. nóvember 2013 í kjölfar fellibylsins Hayian. Var hann við störf til 2. mars 2014. Hann starfar sem tæknimaður á sjúkrahúsi sem rekið er af ICRC í samvinnu við norska Rauða krossinn. Í byrjun vann Aleksandar við uppsetningu sjúkrahússins og hafði umsjón með rafkerfi þess og þegar á leið á vinnutímabilið var umsjón birgða einnig undir hans umsjón. Alesandar var einn af síðustu alþjóðlegu hjálparstarfsmönnum sem fóru frá sjúkrahúsinu í Basey eftir að hjálparstarfi lauk þar.

Elín Jakobína Oddsdóttir skurðhjúkrunarfræðingur, fór í þrjár starfsferðir á árinu. Í byrjun mars hélt hún til Suður-Súdan þar sem hún vann í færanlegu skurðaðgerðateymi sem veitir særðum hermönnum aðstoð. Í ágúst hélt hún til Palestínu þar sem hún vann á spítala er sinnti fórnarlömbum stríðsátaka á Gaza og í október hélt hún síðan aftur til Suður-Súdan og starfar þar enn.

Elín Jónasdóttir sálfræðingur, var á Filippseyjum í tvær vikur í desember. Hún vann við skipulagningu áfallahjálpar og sálræns stuðnings vegna hamfaranna. Elín setti upp ferli til að aðstoða starfsfólk og sjálfboðaliða Rauða krossins, sem vinna við mjög erfiðar aðstæður, til að vinna úr þeim áföllum sem mæta þeim í starfi.

Guðbjörg Sveinsdóttir geðhjúkrunarfræðingur, fór í stutta ferð í til Hvíta-Rússlands á vegum Rauða krossins á Íslandi til að meta ástand geðheilbrigðismála í landinu fyrir væntanlega aðstoð Rauða krossins við verkefni til stuðnings fólki með geðraskanri í landinu.

Guðný Níelsen verkfræðingur og fjármálaráðgjafi, fór í sína fyrstu sendiferð fyrir Rauða krossinn í mars er hún hélt til Líbanon til að vinna í samvinnuverkefni Rauða krossins á Íslandi og Rauða krossins í Noregi með Rauða krossinum í Líbanon. Starf hennar kom að rekstri færanlegra heilsugæsluteyma er sinna flóttafólki frá Sýrlandi. Síðar á árinu fór Guðný síðan til Malaví þar sem hún starfaði með fjármálateymi er gerði úttekt á heilbrigðisverkefni í Mangochi-héraði.

Gunnhildur Árnadóttir hjúkrunarfræðingur, starfaði í fyrsta skipti fyrir Rauða krossinn á árinu er hún þjálfaði starfsfólk Alþjóða Rauða krossins sem sinnti störfum vegna ebólufaraldursins. Gunnhildur hefur víðtæka alþjóðlega reynslu með Læknum án landamæra þar sem hún m.a. vann á sjúkrahúsi fyrir ebólusmitaða sjúklinga í Síerra Leone.

Hlér Guðjónsson hóf störf í Austur-Asíu með aðsetur í Beijing í Kína í október árið 2014. Sinnir hann þar störfum á svæðaskrifstofu Alþjóðasambands Rauða kross félaga sem upplýsinga- og kynningafulltrúi. Áætlað er að Hlér starfi á þessum vettvangi til loka árs 2015.

Hlín Baldvinsdóttir rekstrarfræðingur, starfaði nær allt árið í Vestur Afríku þar sem hún stýrði forvarnaverkefni í tengslum við kólerufaraldra í Vestur-Afríku. Vann hún sem sérlegur verkefna- og fjármálastjóri í kóleruverkefni þriggja landsfélaga í Vestur-Afríku, Sierra Leone, Niger og Gíneu, sem miðar að því að gera sjálfboðaliða og starfsfólk Rauða krossins í viðkomandi landi betur í stakk búið að sinna skjólstaðingum þegar upp koma kólerufaraldrar.

Hólmfríður Garðarsdóttir hjúkrunarfræðingur og ljósmóðir, starfaði í Íran fyrir Alþjóðaráð Rauða krossins þar sem hún kom að stýringu og skipulagningu heilbrigðisverkefna í norðurhluta Írans í samstarfi við Rauða hálfmánann og heilbrigðisyfirvöld. Áætlað er að Hólmfríður fylgi verkefninu eftir á vormánuðum 2015.

Hrönn Håkansson hjúkrunarfræðingur, fór í byrjun desember til starfa við tjaldsjúkrahús í kjölfar fellibylsins á Filippseyjum og starfaði þar fram í janúar 2014. Hrönn var staðsett í Balangiga, sem er á suðausturhluta Samareyju á Filippseyjum. Tjaldsjúkrahúsið var rekið af Alþjóðaráði Rauða krossins í samvinnu við finnska Rauða krossinn. Megináhersla í starfi Hrannar var að sinna heilbrigðisþjónustu við nýbura og mæður þeirra. Þetta var fyrsta verkefni Hrannar sem sendifulltrúi Rauða krossins.

Jóhann Thoroddsen sálfræðingur, hélt til Armeníu í júní og kenndi námskeið í sálrænum stuðningi sem hluta af neyðarvarnaverkefnum Rauða krossins í Armeníu. Verkefnið er samvinnuverkefni Rauða krossins í Armeníu, Danmörku, Austurríki og á Íslandi með fjárstuðningi frá ECHO, skrifstofu Evrópusambandsins.

Magna Björk Ólafsdóttir hjúkrunarfræðingur, var við störf á Filippseyjum í upphafi árs þar sem hún starfaði sem yfirhjúkrunarfræðingur á tjaldsjúkrahúsi Rauða krossins í Noregi og Alþjóðaráðs Rauða krossins í tengslum við hamfarir í kjölfar fellibylsins Hayian. Í júlí hélt Magna síðan til Síerra Leone sem neyðarheilbrigðisfulltrúi og starfaði með starfsfólki og sjálfboðaliðum sem tókst á við afleiðingar ebólufaraldursins. Á haustmánuðum var Magna kölluð til Genfar, þar sem hún stýrði þjálfun starfsfólks á leið í ebóluverkefni og þeim störfum sinni Magna út árið og gert ráð fyrir því að hún héldi því áfram til vors.

Lilja Óskarsdóttir hjúkrunarfræðingur, starfaði í tæpa tvo mánuði í tjaldsjúkrahúsi Alþjóðaráðs Rauða krossins og Rauða krossins í Finnlandi á Filippseyjum í kjölfara hamfara vegna fellibylsins Hayaina. Þar sinnti hún heilsugæslu- og fæðingarhjálp.

Sigríður Þormar hjúkrunarfræðingur og sálfræðingur, fór til Bosníu-Herzegóvínu þar sem hún starfaði með Rauða krossinum við áfallahjálp í kjölfar flóðanna í maí 2014. Sigríður gerði úttekt á þörf fyrir sálrænan stuðning, skipulagði aðgerðir og sá um þjálfun starfsmanna og sjálfboðaliða til að hjálpa fórnarlömbum flóðanna. Í kjölfarið vann hún með fjórum deildum í Bosníu að uppbyggingu áfallahjálparverkefna á svæðinu.

Þór Danielsson viðskiptafræðingur með meistaragráðu í þróunarfræðum, tók við stöðu yfirmanns svæðisskrifstofu Alþjóðasambands Rauða kross félaga í Ulan Bator í Mongólíu í febrúar 2013. Þór hefur rúmlega tveggja áratuga reynslu af hjálpar- og mannúðarstörfum.

Eins og áður segir störfuðu þrír aðrir sendifulltrúar af veraldarvakt fyrir stofnanir Alþjóða Rauða krossins í Genf:

Helga Bára Bragadóttir mannfræðingur, er leiðbeinandi á grunnnámskeiðum fyrir sendifulltrúa.

Frá október til desember var Helga við kennslu í Tyrklandi, Saudi Arabíu og Filippseyjum.

Karl Sæberg Júlísson afbrotapræðingur, hefur starfað að öryggismálum fyrir Alþjóðasamband Rauða kross félaga í áraraðir. Aðsetur Karls er í Genf en hann ferðast víða til að kynna sér aðbúnað hjálparstarfsmanna víða um heim og vinna að bættu öryggi þeirra við vinnu sína.

Pálína Ásgeirsdóttir hjúkrunarfræðingur, er einn reyndasti sendifulltrúi á veraldarvakt Rauða krossins á Íslandi með þriggja áratuga starf að baki af hjálpar- og mannúðarstörfum fyrir Rauða krossinn. Pálína starfar nú í höfuðstöðvum Alþjóðaráðsins í Genf sem mannauðstjóri heilbrigðisstarfsfólks.

NEYÐARVARNIR

Neyðarvarnir eru skylduverkefni allra deilda og eina verkefni Rauða kross Íslands sem bundið er í landslög. Á árinu 2014 voru skráð 45 neyðarútköll. Langstærsta verkefni ársins var vegna jarðhræringanna í Bárðarbungu. Aukning var í útköllum vegna áfallahjálpar.

Fyrsta starfsár Neyðarmiðstöðvar

Neyðarmiðstöð Rauða krossins tók til starfa í árslok 2013 og 2014 var því fyrsta heila starfsárið. Lagt var upp með eftirfarandi megináherslur við stofnun Neyðarmiðstöðvarinnar:

- *Öfluga samhæfingu á neyðartímum*
- *Vöktun á náttúruvá og öðrum ógnunum*
- *Leiðandi afl í áfallahjálpar á Íslandi*
- *Símsvörun allan sólarhringinn*
- *Þjálfun viðbragðsliðs út um allt land*
- *Öflugan samskiptabúnað*

Öllum megináherslunum var vel sinnt á árinu 2014. Það reyndi á öfluga samhæfingu þegar umbrotahrinan í Bárðarbungu fór af stað þann 16. ágúst og hélt áfram með jarðskjálftum og eldgosi í Holuhrauni út allt árið. Mikil áhersla var lögð á að allir viðbragðsaðilar væru undirbúnir fyrir það versta. Frá 16. ágúst og út árið var meginverkefni Neyðarmiðstöðvar að samhæfa og undirbúa félagið þannig að það gæti sinnt hlutverkum sínum vel á neyðartímum.

Fyrri hluta árs var lögð mikil áhersla á að kynna Neyðarmiðstöðina, verkefni hennar og hlutverk fyrir deildum í öllum landshlutum.

Starfsmenn Neyðarmiðstöðvar leggja mikla áherslu á að virkja öfluga sjálfbóðaliða og líta á það sem sitt aðalhlutverk að byggja upp sterk og vel mönnuð sjálfbóðaliðateymi sem hafa stórt hlutverk á neyðartímum. Sjálfbóðaliðar fengu stærri hlutverk á árinu og meiri ábyrgð og það er lína sem fylgt verður áfram á komandi árum.

Námskeið, fræðsla og æfingar

Tvær svæðisvinnustofur fyrir stjórnendur í neyðarvörnum voru haldnar á árinu, í Smáratúni, í Fljótshlíð fyrir deildir á Suðurlandi og Narfastöðum í Reykjadal fyrir deildir á Norðausturlandi. Tilgangurinn með vinnustofunum er bæði að þjálfa stjórnendur í að stýra flóknari aðgerðum og að efla samstarf í neyðarvörnum á stórum landssvæðum. Áhersla var lögð á að fá góða gesti af öðrum svæðum eða frá öðrum löndum til að taka þátt í vinnustofunum til að auka vægi þeirra og efla tengsl. Svæðisvinnustofum fyrir stjórnendur verður haldið áfram á árinu 2015.

Námskeiðið *Inngangur að neyðarvörnum* var haldið fjórum sinnum árið 2014, öll á fyrri hluta árs. Námskeiðin voru á Hvolsvelli, Selfossi, Reykjavík og Blönduósi. Þau sóttu 77 manns. Mun fleiri voru fyrirhuguð um haustið, en Bárðarbunga setti strik í reikninginn. Árið 2015 er stefnt að því að fjölga leiðbeinendum, og lykilaðila í neyðarvörnum á landsbyggðinni til að halda hluta námskeiðanna.

Neyðarmiðstöð stóð fyrir vinnustofu um aðstandendur í samvinnu við Ícelandair og erlenda sérfræðinga. Vinnustofan var haldin í Reykjanesbæ og stefnt er að því að halda aðra á árinu 2015.

Æfingar skipuðu stóran sess árið 2014. Haldnar voru stuttar æfingar af ýmsum toga fyrir starfsmenn Landsskrifstofu, neyðarvarnarsjálfböðaliða á höfuðborgarsvæðinu og fleiri hópá. Langstærsta æfingin var *Eldað fyrir Ísland* þar sem sjálfböðaliðar alls staðar á landinu opnuðu fjöldahjálparstöðvar og buðu Íslendingum í mat. Þetta er stærsta landsæfing sem Rauði krossinn hefur haldið á Íslandi. Rauði krossinn tók þátt í flugslysaæfingu á Vopnafirði. Starfsmenn Neyðarmiðstöðvar héldu á árinu 2014 fjölda funda, kynninga og fyrirlestra um hlutverk Rauða krossins í neyðarvörnum á Íslandi, bæði á Íslandi og erlendis.

Aðgerðagrunnur

Stórt skref var stigið í lok árs í að efla samskipti og samvinnu í neyðarvörnum þegar fjárfest var í öflugum aðgerðagrunni, samskonar og notaður er af almannavörnum og björgunarsveitum. Grunnurinn verður tekin í notkun í upphafi árs 2015. Markmiðið með grunninum er að bæta stjórnun, skráningu og upplýsingamiðlun í aðgerðum.

Erlent samstarf

Samstarf við erlenda aðila er mikilvægt í neyðarvörnum, til að læra af öðrum, miðla af eigin þekkingu og efla samvinnu og tengsl. Neyðarmiðstöð er hluti af samstarfi viðbragðsaðila vegna hættu á Norðurslóðum og tók þátt í vinnustofum því tengdu á árinu. Uppbygging neyðarvarna í Armeníu og Georgíu er verkefni sem Rauði krossinn hefur tekið þátt í og miðar því vel. Neyðarmiðstöð tók þátt í fundum í Kanada og Jón Brynjar Birgisson kynnti þar uppbyggingu neyðarvarna á Íslandi og mögulega samstarfsfleti.

Búnaður

Fjárfest var í búnaði til að taka við vel á annað þúsund manns í fjöldahjálparstöðvar, ef þurft hefði að rýma á Suðurlandi vegna goss í Bárðarbungu. Fjárfestingin nýtist vel til framtíðar. Sömuleiðis var pantaður fatnaður fyrir þá hópá og starfsmenn sem sinna neyðarvörnum fyrir Rauða krossinn en sýnileiki er eitthvað sem þurfti að bæta.

Áfallahjálp

Félagið tók við því hlutverki í desember 2013 að sjá um samhæfingu áfallahjálpar í skipulagi almannaþarfa. Árið var nýtt í að kynna nýtt skipurit fyrir samstarfsaðilum.

Leiðandi hlutverk Rauða krossins í áfallahjálp og sálrænum stuðningi verður æ þekktara á Íslandi og útköllum og tækifærum fjölgar í takti við það. Stór hluti aðgerða Rauða krossins snýst um áfallahjálp fyrir einstaklinga, hópa og fyrirtæki í kjölfar alvarlegra atburða.

Á haustmánuðum stóð Rauði krossinn fyrir þriggja daga námskeið fyrir fagfólk og sjálfbóðaliða í áfallahjálp. Aðalleiðbeinandi var sérfræðingur Rauða krossins í Austurríki í áfallahjálp, Dr. Barbara Juen, sálfræðingur.

Viðbragðsáætlanir og neyðarvarnaráætlanir

Mikil vinna var lögð í viðbragðsáætlun Rauða krossins vegna jarðhræringanna í Bárðarbungu. Margir komu að gerð hennar og mun öll sú vinna sem lögð var í áætlunina nýtast vel ef til atburða kemur í Vatnajökli og sömuleiðis sem grunnur að viðbragðsáætlun fyrir annars konar hamfarir og stórslys. Áætlunin var hluti af samræmdri viðbragðsáætlun almannaþarfa.

Mikil vinna var einnig lögð í að uppfæra neyðarvarnaráætlun Þingeyjarsýsludeildar og er stefnt að því að nýta þá grunnvinnu sem þar var unnin á öðrum svæðum en þörf er á að uppfæra neyðarvarnaráætlanir deilda og svæða víða um land.

Útköll á árinu

- 07/01/2014 Jarðskjálfti við Grindavík vöktun
- 08/01/2014 Rafleiðni í Múlakvísl vöktun
- 10/01/2014 Húsbruni í Hraunbæ 30 í Reykjavík
- 17/01/2014 Óvissustig vegna snjóflóða á Austfjörðum
- 19/01/2014 Óvissustig vegna Skaftárhlaups
- 20/01/2014 Hættustig Reykjavíkurflugvöllur
- 29/01/2014 Sálrænn stuðningur fyrir hóp
- 05/02/2014 Sálrænn stuðningur fyrir skóla
- 06/02/2014 Sálrænn stuðningur fyrir fyrirtæki
- 11/02/2014 Sálrænn stuðningur fyrir skóla
- 12/02/2014 Sprengjuhótun í flugvél
- 08/03/2014 Opnun fjöldahjálparstöðvar í grunnskólanum í Þorlákshöfn vegna óveðurs og rútuslyss
- 08/03/2014 Óvissustig vegna snjóflóðahættu á Austurlandi
- 13/04/2014 Velsleðaslys í Hrafninnuskeri - sálrænn stuðningur
- 26/04/2014 Slys á vinnustað – sálrænn stuðningur
- 28/04/2014 Eldur í Rimaskola
- 01/05/2014 Eldur í lðufelli 14
- 01/05/2014 Þyrta brotlendir á Eyjafjallajökli
- 07/05/2014 Týnd börn á Egilsstöðum
- 14/05/2014 Áfallahjálp fyrir hælisleitanda
- 15/05/2014 Veikindi um borð í flugvél
- 07/06/2014 Alvarlegt atvik um borð í flugvél á leið frá Danmörku
- 13/06/2014 Aðstoð við aðstandendur týndrar manneskju
- 20/06/2014 Sálrænn stuðningur vegna alvarlegrar líkamsárásar á Hvammstanga
- 20/06/2014 Vinnuslys erlendis, sálrænn stuðningur
- 29/06/2014 Lítil flugvél brotlendir í Vogum
- 02/07/2014 Sjóslys á Skjálfanda
- 02/07/2014 Áfallahjálp í kjölfar húsbruna
- 04/07/2014 Neyðarkall frá lítilli flugvél á Austfjörðum
- 06/07/2014 Stórbruni í Skeifunni í Reykjavík
- 08/07/2014 Óvissustig vegna vatnavaxta í Jökulsá á Sólheimasandi og Múlakvísl
- 13/07/2014 Rútuslys - hópur aðstoðaður í Búðardal
- 15/07/2014 Áfallahjálp fyrir hóp

- 21/07/2014 Áfallahjálp fyrir íþróttafélag
- 29/07/2014 Húsbruni á Patreksfirði
- 03/08/2014 Óvissustig vegna hækkunar á jökulsporði Sólheimajökuls
- 16/08/2014 Hættustig vegna skjálftahrinu í Bárðarbungu
- 26/08/2014 Eldsvoði á Hverfisgötu, byggingin Bjarnarborg rýmd
- 19/09/2014 Áfallahjálp fyrir ferðaþjónustufyrirtæki
- 30/09/2014 Sálrænn stuðningur við einstakling
- 08/12/2014 Rýming úr ólöglegu íbúðarhúsnæði – aðstoð við þolendur
- 09/12/2014 Áfallahjálp fyrir skóla
- 16/12/2014 Áfallahjálp vegna alvarlegs atviks í fjölskyldu
- 16/12/2014 Alvarlegur atburður í heimahúsi/skóla – sálrænn stuðningur
- 17/12/2014 Flugatvik á Keflavíkurflugvelli

Hjálparsími Rauða krossins 1717

Hjálparsími Rauða krossins gegnir því hlutverki að veita virka hlustun og ráðgjöf um samfélagsleg úrræði til fólks á öllum aldri sem þarf á stuðningi að halda t.d. sökum þunglyndis, kvíða eða sjálfsvígshugsana.

Hlutverk Hjálparsímans 1717 er mjög víðtækt í þeim skilningi að vera til staðar fyrir alla þá sem þurfa að ræða sín hjartans mál í trúnaði og einlægni við hlutlausan aðila. Hjálparsíminn veitir einnig upplýsingar um þjónustu og aðstoð hjá öllum deildum Rauða krossins á landinu. Einkunnarorð 1717 eru: Hlutleysi, skilningur, nafnleysi og trúnaður. Síminn er opinn allan sólarhringinn allan ársins hring og er númerið gjaldfrjálst hvort sem hringt er úr heimasíma eða farsíma. Hjálparsíminn vinnur í nánú samstarfi við Landlæknisembættið, bráðamóttöku geðsviðs Landspítalans og Neyðarlínuna 112. Einnig er Hjálparsíminn félagi í alþjóðlegu hjálparlínusamtökunum Child Helpline International (CHI). Auk þess er Hjálparsíminn aðili að

Saft, þ.e. vakningarátaki um örugga og jákvæða tölvu- og nýmiðlanotkun barna og unglunga á Íslandi. Þá sinnir Hjálparsíminn jafnframt hlutverki faglegs ráðgjafa í verkefni pólsku sjálfboðaliðasamtakana *Regional Voluntary Center í Katowice* sem nefnist *Volunteerism? – I'm Game!* Tilgangur verkefnisins er að þróa og bæta sjálfboðaliðastarf í skólum í Póllandi. Þá hefur Hjálparsíminn tekið í notkun netspjall sem vex og dafnar með hverjum mánuði sem líður. Netspjall er mikilvægur liður í að auka þjónustu símans en með því er auðveldara fyrir börn og ungmenni að tala um erfið málefni á borð við fíkniefni, drykkju, kynlíf, kynvitund, líkamlega og andlega misnotkun eða samskipti við foreldra. Á slóðinni 1717.is má þannig spjalla nafnlaust við sjálfboðaliða Hjálparsímans.

Starfsfólk og sjálfboðaliðar

Við verkefnið starfa fimm starfsmenn, þ.e. þrír verkefnisstjórar og tveir næturstarfsmenn. Verkefnastjórn Hjálparsímans er skipuð fimm fulltrúum og tveimur til vara, auk áheyrnarfulltrúa frá Landlæknisembættinu

Sjálfboðaliðar Hjálparsímans gegna veigamiklu hlutverki og eru meginstoð símans, án þeirra væri ómögulegt að reka verkefnið. Þar sem Hjálparsíminn er með sólahringsopnum þarf breiðan og góðan hóp sjálfboðaliða og sjá þeir alfarið um vaktir á símanum á virkum dögum frá kl. 16-23 og um helgar frá kl. 09-23. Frá því að nýir verkefnisstjórar tóku við stjórnataumunum hefur verið lögð mikil áhersla að koma sjálfboðaliðamálum í fastar skorður og var ný aðferð fyrir sjálfboðaliða að skrá sig á vaktir innleidd sem hefur reynst gífurlega vel.

Þrjú námskeið voru haldin fyrir nýja sjálfboðaliða árið 2014 sem hefur skilað sér í 40 sjálfboðaliðum. Í byrjun árs 2015 eru í kringum 80 virkir sjálfboðaliðar starfandi við verkefnið.

Verkefnastjórn

Verkefnastjórn Hjálparsímans er skipuð fimm fulltrúum og tveimur til vara auk áheyrnarfulltrúa frá Landlæknisembættinu. Rauði krossinn í Reykjavík tilnefnir þrjá fulltrúa og einn til vara, landsskrifstofa Rauða krossins á Íslandi tilnefnir tvo fulltrúa og einn til vara og landlæknir tilnefnir áheyrnafulltrúa.

Námskeið og fræðsla

Allir sjálfboðaliðar verkefnisins sækja helgarnámskeið 1717, sem og námskeið í sálrænni skyndihjálpi. Á helgarnámskeiðinu er farið yfir almennar verklagsreglur Hjálparsímans, trúnað og þagnarskyldu, viðtalstækni (sjálfsvígssímtöl, þunglyndi, kvíða, geðraskanir), og neyðarvarnarhlutverk Hjálparsímans auk almennrar fræðslu um Rauða krossinn. Eftir námskeiðin fer hver sjálfboðaliði í þjálfun á síma með verkefnisstjóra 1717 og situr svo vakt með vönum sjálfboðaliða. Sjálfboðaliðar fá svo reglulega handleiðslu hjá sálfræðingi og fræðslu um málefni sem tengjast Hjálparsímanum. Sérstök fræðsla er veitt til sjálfboðaliða í tengslum við átaksvikur Hjálparsímans sem haldnar eru tvisvar á ári. Síðasta átaksvika Hjálparsímans var haldin í september með það að markmiði að vekja athygli á Hjálparsímanum í tengslum við mikla umræðu og umfjöllun um sjálfsvíg í kjölfar sjálfsvígs Robin Williams. Átaksvikan gekk vel og fékk Hjálparsíminn mikla umfjöllun í helstu fjölmiðlum landsins varðandi málefnið sem varð til þess að mikil aukning varð á símtölum í kjölfarið.

Sýnileiki og auglýsingar

Hjálparsíminn gerir sitt besta til að vera eins sýnilegur í þjóðfélaginu og hann mögulega getur. Hjálparsíminn hefur lagt áherslu á að vera í takt við ríkjandi tíðaranda samfélagsins hverju sinni. Í ljósi þess eru auglýsingar 1717 oft á tíðum sniðnar þeim málefnum sem mest ber á í samfélaginu. Á þann hátt sér Hjálparsími Rauða krossins tækifæri til að auka sýnileika verkefnisins meðal almennings. Jafnframt hefur Hjálparsíminn lagt mikla áherslu á að kynna verkefnið meðal barna og unglinga. Í því samhengi hefur Hjálparsíminn heimsótt grunnskóla og félagsmiðstöðvar um land allt með góðum árangri.

Símtöl

Árið 2014 tók Hjálparsími Rauða krossins á móti 14003 símtölum. Áhugavert er að sjá að litlu munar á milli mánaða á fjölda símtala með þeirri undantekningu að sprenging verður í september og októbermánuði sem rekja má til þess að Hjálparsíminn var mikið í fjölmiðlum í tengslum við umræðu um sjálfsvíg Robin Williams og Alþjóðadag sjálfsvígsforvarna. Síðan minnkar umfjöllunin aðeins í nóvember en í desember fáum við svo flest símtöl ársins, sem er eins og vanalega vegna jólanna. Þetta sýnir þó svart á hvítu hversu miklu máli það skiptir að Hjálparsíminn er sýnilegur í samfélaginu.

Hjálparsíminn sem hluti af neyðarvörnum

Rauði krossinn á Íslandi er hluti af almannavörnum ríkisins og heyrir Hjálparsíminn nú undir Neyðarmiðstöð Rauða krossins. Þegar neyðarástand skapast innanlands gegnir 1717 hlutverki sem upplýsingasími, s.s. í jarðskjálftum, flugslysum og eldgosum þegar rýma þarf stór svæði. Þar eru m.a. veittar upplýsingar til aðstandenda sem spyrjast fyrir um afdrif skyldmenna og vina. Sérstakt neyðarteymi er starfandi hjá 1717 sem ávallt er viðbúið.

Rauði krossinn
Af mannúð í 90 ár

Skyndihjálp og slysavarnir

Rauði krossinn á Íslandi fagnaði 90 ára afmæli árið 2014 og var afmælisárið tileinkað skyndihjálpi, einu elsta og mikilvægasta verkefni félagsins. Útbúið var fjölbreytt kynningarefni í þeim tilgangi að efla kunnáttu landsmanna í skyndihjálpi. Allt kynningarefnið er nú aðgengilegt á vefsíðu átaksins skyndihjalp.is og mun það nýtt áfram til kynningar á skyndihjálpi. Langviðamesta verkefni afmælisársins var að kynna skyndihjálpi fyrir öllum nemendum í grunnskólum landsins.

Átakið var vel kynnt í fjölmiðlum og á samfélagsmiðlum, árið um kring og spilaði Klaufi, nýtt andlit skyndihjálpar hjá félaginu þar stórt hlutverk. Afmælinu lauk með hátíð í húsi Rauða krossins í Efstaleiti 9 þar sem fjöldi manns mætti og fjölmargir listamenn skemmtu gestum og gangandi.

Kynningar og kynningarefni

Skyndihjálparlag eftir Bibba skyndihjálparpolla

Skyndihjálparlag var samið í tilefni af skyndihjálparátakinu. Lagið er eftir Snæbjörn Ragnarsson, eða Bibba, sem var bakraddarpólli hjá Pollapönkurum sem kepptu í Eurovision. Hann gengur því undir nafninu skyndihjálparpolli. Þjóðþekktir einstaklingar sungu lagið en textinn fjallar um fjögur áhersluatriði átaksins; hvernig veita á endurlífgun, bregðast við bruna, stöðva blæðingu og losa aðskotahlut úr hálsi. Myndband var gert við lagið en það var teiknimynd, þar sem Klaufi, andlit átaksins, lendir í ýmsum hremmingum og er bjargað með skyndihjálpi á gamansaman hátt. Lagið hefur fengið yfir 17.000 áhorf á Youtube.

Þjóðþekktir leikarar léku í stuttmyndum um skyndihjálpi

Rauði krossinn fékk liðstyrk frá nokkrum af þekktustu leikurum þjóðarinnar þegar framleiddar voru fjórar leiknar stuttmyndir með kennslugildi. Hver mynd fjallaði um eitt áhersluatriði átaksins en í hverri mynd gerist eitthvað sem kallar á kunnáttu í skyndihjálpi. Myndirnar eru í tveimur mismunandi lengdum og hafa, eftir frumsýningu, gjarnan verið sýndar sem uppfyllingarefni á ýmsum sjónvarpsstöðvum. Þær hafa samtals fengið yfir 15.000 áhorf á Youtube.

Rauði krossinn - Endurlífgun

Rauði krossinn - Aðskotahlutur í hálsi

Rauði krossinn - Bruni

Rauði krossinn - Blæðing

Klaufi á forsíðu Símaskrárinnar

Rauði krossinn var í aðalhlutverki hjá Símaskránni 2014 og prýddi Klaufi forsíðuna. Inni í símaskránni var útbúinn nýr myndskreyttur skyndihjálparkaflí.

Mikil umferð um heimasíðuna skyndihjálpar.is

Í tilefni afmælisárins var opnuð ný vefsíða tileinkuð skyndihjálpar. Á vefsíðunni má finna upplýsingar um málefni skyndihjálparar s.s. eins og hvaða námskeið eru í boði, hverjir hafa verið valdir skyndihjálparmenn ársins, allt efni sem framleitt var í tengslum við skyndihjálparátakið og einnig er hægt að taka lauflétt próf til að kanna þekkingu á skyndihjálpar og sækja skyndihjálparappið.

Gríðarlega mikil umferð var á síðuna fyrstu dagana eftir opnun hennar og var hún góð allt afmælisárið.

112 – dagurinn haldinn hátíðlegur í 10 skipti

Deildir Rauða krossins víða um land héldu merki 112-dagsins á lofti þann 11. febrúar og kynntu skyndihjálpar og starfsemi Rauða krossins á fjölförnum svæðum. Sérstök áhersla var lögð

á að hvetja almenning til að hlaða niður skyndihjálparappinu. Í tengslum við daginn var útbúið myndband um mikilvægi skyndihjálpar. Myndbandið var aðgengilegt á facebook og youtubesíðu félagsins.

Klaufi, andlit skyndihjálparátaks 90 ára afmælisárs Rauða krossins.

Bylgja Dögg vann skyndihjálparafrek og var valin skyndihjálparmaður ársins 2013

Rauði krossinn valdi Bylgju Dögg Sigurðardóttur sem Skyndihjálparmann ársins 2013 fyrir að sýna hárrétt viðbrögð þegar hún kom að bifreið með hættuljósinn á sem lagt hafði verið í vegkanti í Seljahverfi í Breiðholti. Ungur maður sem var farþegi í bifreiðinni fór í hjartastopp, og á líf sitt að launa þeirri meðvituðu ákvörðun Bylgju að stöðva alltaf þegar hún sér fólk í vanda til að athuga hvort hún geti orðið því að liði.

Í lok október árið 2013 fékk Patrekur Maron Magnússon, háskólanemi far með skólasystur sinni í Seljahverfið. Patrekur hugðist fara úr bílnum á miðri leið, og ganga heim til sín hluta leiðarinnar. Hann teygði sig eftir skólatöskunni, og datt þá skyndilega út og reisti sig ekki aftur. Vinkona hans nam staðar og lagði út í

Bylgja Dögg Sigurðardóttir skyndihjálparmaður ársins 2013 og Patrekur Maron Magnússon sem Bylgja Dögg bjargaði með kunnáttu sinni í skyndihjálpi.

kant, setti hættuljósinn á og hringdi á Neyðarlínuna, en taldi að hann hefði fengið flogakast.

Af hreinni tilviljun var Bylgja á ferðinni á þessum tíma með börnin sín tvö, og sá að stúlka hafði lagt upp í kant og var að tala í símann. Hún ákvað að bjóða fram aðstoð sína, og stúlkan sagði henni að vinur hennar væri í flogi í framsætinu. Bylgja sá strax að það var ekki rétt. Hún ákvað að hún yrði að ná honum út úr bílnum, og leggja hann upp á grasið og hefja endurlífgun. Sjö mínútur liðu þar til lögregla kom á vettvang og tók við endurlífguninni, og sjúkrabíll fylgdi í kjölfarið.

Óhætt er að segja að þetta atvik sé um margt óvanalegt. Patrekur á sér enga sögu um hjartasjúkdóma, er í góðu formi og sjaldgæft að svo ungur maður fari í skyndilegt hjartastopp.

Þá er afstaða Bylgju um að koma náunga sínum ávallt til hjálpar til mikillar eftirbreytni og frábært að þessi unga kona skuli hafa tekið meðvitaða ákvörðun um að sýna samfélagslega ábyrgð í verki. Þrátt fyrir ungan aldur hefur Bylgja farið á fjölmörg skyndihjálparnámskeið, sem án efa skiptu sköpum fyrir Patrek þennan eftirmiðdag í október.

Viðurkenningin var veitt í húsi Rauða krossins þann 9. febrúar en um sérstakan viðhafnarviðburð var að ræða í tilefni af afmæli félagsins. Þeim sem hafa verið útnefndir skyndihjálparmenn Rauða krossins á síðustu 14 árum og þeim sem bjargað hefur var boðið að samgledjast með Skyndihjálparmanni ársins 2013.

Þrír aðrir einstaklingar hlutu einnig viðurkenningu fyrir að hafa beitt skyndihjálpar og bjargað lífi á eftirtektarverðan hátt. Þeir eru: Heiðar Arnfinnsson, Mosfellsbæ, sem bjargaði tengdaföður sínum eftir að hann féll við byggingu sumarhústaðar við Meðalfellsvatn og hrygg- og hálsbrotnaði; Heimir Hansson og Sveinbjörn Björnsson, Ísafirði, sem hnoðuðu lífi í nágranna sinn eftir að hann fór í hjartastopp við snjómokstur; og Jóhanna Guðmundsdóttir búsett í Flórída, sem kom konu til aðstoðar eftir að hún fór í hjartastopp rétt fyrir jólin í boði í Skerjafirðinum.

Námskeið og kynningar

Næstum 40.000 grunnskólanemendur fengu skyndihjálparfræðslu

Einn liður í skyndihjálparátaki Rauða krossins var að heimsækja alla grunnskóla landsins og gekk það stóra verkefni vonum framár vegna góðrar samvinnu innan félagsins og með aðstoð fjölda sjálfboðaliða. Rauði krossinn heimsótti alls 155 skóla.

Heildarfjöldi grunnskólanema í landinu er 43.500 nemendur og fengu hvorki fleiri né færri en um 40.000 þeirra skyndihjálparfræðslu fyrir tilstuðlan Rauða krossins. Þeir skólar sem fengu heimsókn eru merktir inn á Íslandskort á skyndihjalp.is með rauðum punkti.

Endurmenntun leiðbeinenda í skyndihjálpar

Haldið var endurmenntunarnámskeið fyrir leiðbeinendur í skyndihjálpar þann 27. september í húsnæði Lögregluskólans. Þátttakendur voru um 80 talsins víðs vegar að af landinu. Á námskeiðinu var boðið upp á vinnustofur og lögð megin áhersla á að bjóða upp á verklega kennslu og æfingar í helstu aðferðum skyndihjálpar og sýna og æfa áhugaverðar og áhrifaríkar kennsluaðferðir. Eins og áður stóðu Rauði krossinn, Slysavarnafélagið Landsbjörg og Skyndihjálparráð sameiginlega að þessu námskeiði en að þessu sinni var það í höndum Rauða krossins að sjá um framkvæmdina.

Kennslufni

Skyndihjálparapp nýjung á Íslandi

Útgáfa á skyndihjálparappsins var liður í skyndihjálparátakinu. Systurfélög Rauða krossins í Bretlandi og Bandaríkjunum hönnuðu appið. Það sló algerlega í gegn og varð eitt vinsælasta app á Íslandi. Um 25.000 manns höfðu sótt það eftir árið. Kennslu á appið er að finna [hér](#)

Ólíkt flestum öðrum smáforritum er appinu ætlað að gera notendur þess hæfari til að bjarga mannlífum. Þetta er gert bæði með fræðslu og svo einföldum leiðbeiningum um hvernig fólk eigi að bregðast við og beita skyndihjálpar ef fólk veikist skyndilega eða slys ber að höndum. Umfram allt er þess gætt að hafa það skemmtilegt og gagnvirkt. Þannig má fræðast um skyndihjálpar, prófa þekkingu sína í fræðunum og horfa á myndbönd. Hægt er að nálgast appið á vefsíðu Rauða krossins [skyndihjalp.is](#) og hala því niður ókeypis.

Námskeið í skyndihjálpar í boði víða um land

Rauði krossinn bauð upp á bæði lengri og styttri námskeið í skyndihjálpar fyrir einstaklinga og fyrirtæki út um allt land. Haldin voru ríflega 360 skyndihjálparnámskeið árið 2014. Alls héldu 31 deild félagsins um 190 námskeið víða um landið. Um 148 námskeið voru haldin fyrir hópa og fyrirtæki á vegum landskrifstofu Rauða krossins. Heildarfjöldi þátttakenda á námskeiðum félagsins var tæplega 5.000 manns.

Flest skyndinámskeiðin eða um 185 voru fjögurra klukkustunda, 52 voru 12 klukkustunda, önnur námskeið voru átta eða tveggja klukkustunda löng.

DEILDASVIÐ

Deildasvið styður deildir Rauða krossins við verkefni þeirra, ungmennastarf, fræðslu innan félags og miðlun upplýsinga og heldur utan um skráningar sjálfboðaliða og félaga félagsins. Deildir félagsins eru 44.

Jólaaðstoð

Tuttugu og fimm deildir lögðu til fjármuni úr eigin sjóðum til neyðaraðstoðar fyrir jólin og skiluðu þær inn upplýsingum til landsskrifstofu um fyrirkomulag aðstoðarinnar.

Árið 2014 var heildarkostnaður deilda vegna úthlutana liðlega 3.1 milljón króna og voru úthlutanir 1.142 talsins.

Margar deildir eru í samstarfi við aðila á borð við félagsþjónustu, kirkjur og félagasamtök. Víða hafa verið settir á stofn sjóðir sem bágstaddir geta leitað í. Fyrirtæki, félagasamtök og almenningur leggja sjóðunum til fjármagn og fer jólaaðstoðina alfarið þar í gegn. Flestar deildir veita aðstoð í formi inneignarkorta.

Ungmennaráð

Ársfundur Norðurlandaráðs 2014 var haldinn í húsnæði Reykjavíkurdeildar dagana 21.-23. febrúar. Alls komu 34 þátttakendur frá hinum Norðurlöndunum. Allir stjórnarmeðlimir ungmennaráðs sátu fundinn og skipulögðu hann.

Ungmennanæving Ungmennahreyfingar Rauða krossins fór fram þann 12. apríl 2014. Magna Björk Ólafsdóttir sendifulltrúi heimsótti fundinn og sagði frá upplifun sinni þegar hún starfaði á Filippseyjum sem hjúkrunarfræðingur eftir að fellibylurinn reið yfir eyjarnar. Nýja stjórn ungmennaráðs skipa: Hekla Sigurðardóttir, Egill Ian Guðmundsson, Birta Marsilia Össurardóttir, Valgerður Bláklukka Fjöl意思dóttir og Andrea Ósk Sigurbjörnsdóttir.

Einn stjórnarmanna tók þátt í evrópskum fundi ungmennahreyfingarinnar í Volterra á Ítalíu dagana 31. maí til 3. júní.

Heimsóknþjónusta

Margir hópar búa við félagslega einangrun, eins nýjar og eldri kannanir Rauða krossins á liðnum árum hafa sýnt. Markmið heimsókna vina er að draga úr einsemd og rjúfa einangrun gestgjafans.

Á árinu voru 25 deildir með heimsóknarþjónustu eða önnur verkefni sem draga úr félagslegri einangrun.

Heimsókna vinir voru um tæplega 300 og fjöldi gestgjafa um fimm hundruð. Margir heimsókna vina eru að fara í heimsóknir á hjúkrunarheimili, sjúkrahús og sambýli og eru þá gjarnan margir sem njóta þjónustunnar og má gera því skóna að gestgjafar séu til muna fleiri. Um 30 hundar voru í heimsóknum ásamt eigendum sínum á landsvísu.

Barna- og ungmennastarf

Nokkrar deildir eru með félagsstarf fyrir börn og ungmenni þar sem fram fer fræðsla um Rauða krossinn. Boðið er upp á afmörkuð verkefni sem eru sérstaklega ætluð ungmennum auk þess sem fjölmargar deildir eru í samstarfi við skóla og félagsmiðstöðvar með ýmsa fræðslu og samstarf.

Barnastarfið hefur fest sig í sessi hjá Akranesdeild en það hefur nú verið fastur liður í starfi deildarinnar í þrjú ár. Börnin hittast einu sinni í viku í húsnæði deildarinnar. Um tuttugu börn tóku þátt í starfinu 2014.

Hafnarfjarðar- og Garðabæjardeild vinna saman að ungmennastarfi og var hópunum skipt í þrjá hópa eftir aldri. Unnið er út frá hugtakinu *Learning by doing*. Unnið er með eitt málefni í hverjum mánuði. Hópurinn 16+ stóð fyrir tveimur verkefnum á árinu. *Gætum orða okkar*, verkefni sem er ætlað að hvetja til betri orðræðu í íslensku samfélagi og í mars tók hópurinn þátt í Evrópuviku gegn kynþáttamisrétti.

Stöðvarfjarðardeild heldur utan um félagsstarf í félagsmiðstöðinni í bænum í samstarfi við Fjarðarbyggð.

Skyndihjálparhópurinn

Reykjavíkurdeild er með nokkur verkefni sem bjóða ungu fólki að taki þátt; Heilahristingur, Á flóttu, Alþjóðatorg ungmenna, BUSL, Félagsvinir barna og Skyndihjálparhópurinn.

Samstarf við framhaldsskóla

Kópavogsdeild er í samstarfi við Menntaskólann í Kópavogi og Ísafjarðardeild í samstarfi við Menntaskólann á Ísafirði. Þar eru áfangar um sjálfbóðið starf og taka nemendur þátt í verkefnum deildanna.

Frú Ragnheiður

Þann 6. október 2009 fór verkefnið Heilsuhýsi, skaðaminnkandi þjónusta fyrir jaðarhópa, formlega af stað hjá Reykjavíkurdeild Rauða krossins og var stórt hjólhýsi notað í verkefnið. Samstarf hefur verið um árabil við Konukot, dagsetur Hjálpræðishersins við Eyjaslóð og verkefni Reykjavíkurborgar, Borgarverði. Útstöðvar Frú Ragnheiðar í Konukoti, dagseturs og Borgarvarða eru að eflast og gefur stýrihópnum aukin kraft til að útvíkka verkefnið. Um 60 virkir sjálfbóðaliðar sinna verkefninu.

Konukot

Þann 10. desember var haldið upp á 10 ára afmæli Konukots, næturathvarfs fyrir heimilislausar konur, samstarfsverkefni Rauða krossins í Reykjavík og Velferðarsviðs Reykjavíkurborgar. Á þessum 10 árum hafa alls 259 konur nýtt sér athvarfið. Fjöldi gistinátta á árinu 2014 voru 2,9 sem 59 konur nýttu sér en þar af voru 17 að koma í fyrsta sinn. Virkir sjálfbóðaliðar að störfum í Konukoti voru á fimmta tug og skiluðu alls 2.417 vinnutímum. Konukot er opið alla daga ársins frá kl. 17-24.

Fjölskyldumiðstöð

Fjölskyldumiðstöð er samstarfsverkefni Rauða krossins í Reykjavík, Velferðaráðs Reykjavíkurborgar og Velferðaráðuneytis. Markmið verkefnisins er að aðstoða fjölskyldur í vanda svo sem vegna vímuefnaneyslu, samskiptaerfiðleika og hegðunar. Fjölskyldumiðstöð veitir fjölskyldum ráðgjöf og meðferð. Hugmyndafræðin er í anda forvarna þar sem mikilvægt er að leggja fjölskyldum lið við að leysa vandann sem fyrst áður en hann þróast til verri vega. Heildarfjöldi viðtala á árinu voru 1.917 og fékk hver fjölskylda 4,3 viðtöl að meðaltali. Fjöldi fjölskyldna var 446 en fjöldi barna innan þeirra var 884. Fólk af 31 þjóðerni auk Íslendinga nutu þjónustu Fjölskyldumiðstöðvar á árinu 2014.

Athvörf fyrir fólk með geðraskanir

Setrið á Húsavík er samstarfsverkefni Þingeyjarsýsludeildar og Norðurþings og er athvarf fyrir þá sem glíma við geðraskanir eða eru af einhverjum ástæðum ekki virkir á vinnumarkaði eða í samfélaginu. Gestakomur á dag eru um ríflega 10 manns á dag þar af 70% konur. Opíð er alla virka daga frá kl. 12.00-16.00.

Árið 2014 var síðasta árið sem Lautin var rekin með fjárframlagi frá Eyjafjarðardeild en Akureyrarbær og Geðverndarfélag Akureyrar hafa tekið reksturinn yfir. Lautin er eftir sem áður rekin undir nafni Rauða krossins. Sjálfboðaliðar deildarinnar sjá um opnun og starfsemina á laugardögum og komu níu sjálfboðaliðar að því á árinu. Skráðar voru 3.057 heimsóknir, og alls voru skráðar 1.897 máltíðir. Meðaltal heimsókna á dag voru 13 einstaklingar.

Vesturafli á Ísafirði er miðstöð og endurhæfing fyrir fólk með skert lífsgæði sem vegna veikinda eða aðstæðna getur ekki tekið virkan þátt í samfélaginu, í vinnu eða inni á heimili. Markmiðið er að skapa hvetjandi stuðningsúrræði og efla sjálfstraust og ábyrgð til félagslegrar þátttöku í vinnu, námi og úti í samfélaginu. Mikið og gott samstarf er á milli Rauða kross deilda á Vestfjörðum við athvarfið Vesturafli. Samvinnan er í formi fataflokunar, öflunar sjálfbóðaliða, reksturs markaðar og ýmissa sjálfbóðaverkefna. Í athvarfinu er opið hús á aðfangadag í nafni Rauða krossins. Að meðaltali sækja 15 manns athvarfið á degi hverjum. Notendahópurinn er yfir 40 manns á aldrinum 20-65 ára. Fjöldi sjálfbóðaliða Rauða krossins er um 15 einstaklingar.

Heimsóknir í athvarfið Vin í Reykjavík sem Reykjavíkurdæld rekur voru alls 7.134. Skráð símtöl voru um 2.460, en hluti þeirra kallar á ráðgjöf og stuðning vegna andlegrar vanlíðunar.

Lækur er samstarfsverkefni Hafnarfjarðardeildar og Hafnarfjarðarbæjar. Markmið athvarfsins er að draga úr félagslegri einangrun þeirra sem eiga við geðröskun að stríða, styrkja andlega og líkamlega heilsu og auka lífsgæði þeirra á allan hátt. Gestakomur voru samtals 3.687, þar af komu 1.940 í mat, og eru það 14 manns að meðaltali hvern dag. Kynjaskiptingin á fastagestum er á þann veg að konur eru 36 á móti 17 körlum, en alls voru 68 einstaklingar sem sóttu athvarfið á árinu. Ekki var mikill munur á milli mánaða en þó sker október sig úr með flestar heimsóknir.

Vinahúsið í Grundarfirði varð fimm ára á árinu. Markmið Vinahúss er einstaklingsmiðað og starfsemin ætluð fyrir alla sem hafa orðið utanvelta í lífinu, til dæmis vegna geðrænna veikinda, slysa eða annarra áfalla eins og atvinnumissis.

Einnig rekur deildin svonefnt Karlakaffi en þar geta karlar sótt sér félagsskap annarra karla, rætt um landsins gagn og nauðsynjar og það sem heitast er hverju sinni yfir kaffibolla.

Móttaka nýrra íbúa

Í Rauða kross húsinu á Akranesi eru fjölbreytt verkefni fyrir innflytjendur. Þar á meðal eru verkefni *Gaman saman*, *Skvísuhópur* og *Krakkafjör*.

Deildirnar á Vestfjörðum hafa um árabil styrkt og tekið þátt í menningarlega fjölbreyttum verkefnum á svæðinu. Rauði krossinn í Önundarfirði hefur verið með fjölmennningarlegar uppákomur s.s. matarkvöld, tungumálafræðslu, dans, o.fl. Gott samstarf er við Fjölmenningarsetur og Rætur, félag áhugafólks um menningarfjölbreytni

Barðastrandarsýsludeild fór af stað með nýtt verkefni á árinu sem nefnt er *Tölum saman* og er í samvinnu við Félagsþjónustu Vesturbyggðar og Tálknafjarðar. Það felst í því að sjálfbóðaliðar Rauða krossins hitta nýbúa og tala við þá á íslensku. Í byrjun voru þrír þátttakendur og þrír sjálfbóðaliðar en nú eru tveir sjálfbóðaliðar og fjórir þátttakendur. Verkefnið hefur reynst mjög vel og er mikill áhugi og árangur hjá þeim sem mæta.

Félagsvinir fólks af erlendum uppruna

Reykjavíkurdeild heldur úti tvenns konar félagsvinaverkefnun fyrir fólk af erlendum uppruna, annars vegar félagsvinir fólks af erlendum uppruna og hins vegar fyrir börn af erlendum uppruna. Megin kjarni Félagsvinaverkefnisins er að koma á nokkurs konar námssambandi sem báðir aðilar njóta góðs af. Annar aðilinn er frá heimalandinu en hinn af erlendum uppruna. Í fyrra tilfallinu voru 53 pör og barnapörin voru 11.

Sjálfbóðaliðar deildarinnar á Norðfirði halda spilakvöld einu sinni í viku fyrir innflytjendur.

Aðstoð við heimanám og málörvun

Árið 2014 fór Eyjafjarðardeildin af stað með nýtt verkefni í samstarfi við Lundaskóla. Markmið verkefnisins er að auka málfærni og málskilning barna innflytjenda. Sjálfbóðaliðar Rauða krossins hitta skjólstæðinga sína í Lundaskóla einu sinni til tvisvar í viku í um 30 mínútur í senn. Á síðasta ári voru átta börn í Lundaskóla sem þáðu þjónustuna og sjö sjálfbóðaliðar sem veittu aðstoð.

Í Reykjavík er starfrækt heimanámsaðstoð í þremur bókasöfnum fyrir börn í 4.-10. bekk í Gerðubergi og Kringlunni og Borgum í Grafarvogi. Tuttugu og fimm sjálfboðaliðar störfuðu við verkefnið á árinu, hver þeirra í 1,5 klst. á viku. Íslenskuæfingar eru einnig í bókasafninu á Reyðarfirði fyrir innflytjendur og heimanámsaðstoð er einnig veitt börnum innflytjenda hjá Akranesdeild.

Á bókasafninu á Reyðarfirði og Eskifirði er sjálfboðaliðahópur sem heldur úti starfi fyrir innflytjendur til að æfa sig í að tala íslensku.

Norðfjarðardeildin er með aðstoð, í samstarfi við Heilbrigðisstofnun Austurlands, við íslenskukennslu.

Formenn deilda 2014

A-Húnavatnssýsludeild Anna Kr. Davíðsdóttir

Akranesdeild Alda Vilhjálmsdóttir

Árnesingadeild Guðmundur Bjarnason

Bolungarvíkurdeild Ingibjörg Sigurðardóttir

Borgarfjarðardeild Elín Bergmann Kristinsdóttir

Breiðdalsdeild Gróa Jóhannsdóttir

Búðardalsdeild Eyjólfur Sturlaugsson

Djúpavogsdeild Ævar Orri Eðvaldsson

Dýrafjarðardeild Hildur Inga Rúnarsdóttir

Eskifjarðardeild Pétur Karl Kristinsson

Eyjafjarðardeild Sigurður Ólafsson

Fáskrúðsfjarðardeild Ásta Eggertsdóttir

Garðabæjardeild Magnús Halldórsson

Grindavíkurdeild Ágústa Gísladóttir

Grundarfjarðardeild Sævör Þorvarðardóttir

Hafnarfjarðardeild Ingibjörg Ásgeirsdóttir

Héraðs- og Borgarfjarðardeild Margrét Aðalsteinsdóttir
Hornafjarðardeild Magnhildur Björk Gísladóttir
Húsavíkurdeild Halldór Valdemarsson
Hvammstangadeild Sæunn Valdís Sigvaldadóttir
Hveragerðisdeild Örn Guðmundsson
Ísafjarðardeild Hrefna Magnúsdóttir
Klaustursdeild Guðveig Hrólfsdóttir
Kópavogsdeild David Lynch
Mosfellsbæjardeild Gísli Friðriksson
Norðfjarðardeild Þorgerður Malmquist
Rangárvallasýsludeild Árni Þorgilsson
Reyðarfjarðardeild Helga Guðrún Hinriksdóttir
Reykjavíkurdeild Jón Þorsteinn Sigurðsson
Seyðisfjarðardeild Guðjón Sigurðsson
Skagafjarðardeild Guðný Zoega
Skagastrandardeild Sigrún Línadal Þrastardóttir
Snæfellsbæjardeild Elfa Ármannsdóttir
Strandasýsludeild Hlíf Hrólfsdóttir
Stykkishólmsdeild Símon B Hjaltalín
Stöðvarfjarðardeild Þóra Björk Nikulásdóttir
Suðurnesjadeild Guðbjörg Ágústa Sigurðardóttir
Súðavíkurdeild Margrét Lilja Vilmundardóttir
Súgandafjarðardeild Bryndís Ásta Birgisdóttir
V-Barðastrandarsýsludeild Helga Gísladóttir
Vestmannaeyjadeild Geir Jón Þórisson
Víkurdeild Sveinn Þorsteinsson
Vopnafjarðardeild Ólafur Björgvin Valgeirsson
Þingeyjarsýsludeild Halldór Valdimarsson
Önundarfjarðardeild Ingibjörg Edda Graichen

FATAVERKEFNI

Fatasöfnun

Fatasöfnun Rauða krossins er öflugt samstarfsverkefni deilda og landsfélags. Allar deildir félagsins á landsbyggðinni taka við fötum en á höfuðborgarsvæðinu er söfnun á vegum fatasöfnunar Rauða krossins. Fötin eru send til fatasöfnunar eða seld á fatamörkuðum eða í Rauðakrossbúðum deilda. Fatasöfnun annast flokkun og miðlun fatnaðar. Til innanlandsnota fóru 57 tonn. Með innanlandsnotkun er átt við úthlutun og sölu í Rauðakrossbúðum. Alls voru flutt út til sölu í Þýskalandi og Hollandi 1908 tonn í 136 gámum sem skilaði 103 milljónum króna í tekjur. Til hjálparstarfa erlendis voru send um 40 tonn af sérvöldum fatnaði, þar á meðal voru 5.308 pakkar af svokölluðum smábarnapökkum og 4105 pakkar fyrir eldri börn. Voru gámar sendir til Hvíta-Rússlands og Líbanon. Fatasöfnun stóð fyrir markaði á Smáratorgi um mánaðamótin nóvember/desember. Þar seldust vörur fyrir 2,7 milljónir króna.

Allar deildir á landsbyggðinni úthluta fötum í heimabyggð ef þörf er á. Fataúthlutun á höfuðborgarsvæðinu fer fram á hverjum miðvikudegi frá kl. 10–14 í Rauðakrossbúðinni á Laugavegi 116 (Grettisgötumegin).

Fatasala

Rauðakrossbúðirnar eru ellefu talsins. Fjórar búðir eru á höfuðborgarsvæðinu; þrjár í Reykjavík og ein í Hafnarfirði. Átta búðir eru á landsbyggðinni; Eyjafjarðardeild opnaði nýuppgerða búð í húsnæði sínu á árinu, Suðurnesjadeild, Eskifjarðardeild, Stöðvarfjarðardeild, Héraðs- og Borgarfjarðardeild, Hornafjarðardeild og Borgarfjarðardeild. Þingeyjarsýsludeild hætti rekstri búðar á Húsavík á árinu. Nokkrar deildir á landsbyggðinni halda markaði reglulega og selja föt þó svo að um eiginlegan búðarrekstur sé ekki að ræða.

Föt sem framlag

Verkefnið *Föt sem framlag* skiptist í tvennt. Sjálfbóðaliðar geta annars vegar þrjónað og saumað föt sem seld eru á mörkuðum deilda eða sett í sölu í Rauðakrossbúðunum sem nú eru starfræktar á 11 stöðum víðsvegar um landið. Hins vegar geta sjálfbóðaliðar búið til ungbarnapakka og fatapakka fyrir eldri börn sem sendir eru erlendis.

Barnapakkar

Innihald barnapakka er staðlað og hefur verið valið í samvinnu við skjólstæðinga Rauða krossins. Alls voru sendir 9.413 pakkar til Hvíta-Rússlands á árinu, 5.308 ungbarnapakkar og 4.105 pakkar fyrir stálpuð börn. Samtals bárust 3.641 fatapakkar fyrir stálpuð börn og 3.949 ungbarnapakkar frá 17 deildum á árinu og voru þeir unnir af 262 sjálfbóðaliðum. Sjálfbóðaliðar Rauða krossins í viðtökulandinu dreifa barnapökkunum í samráði við heilsugæslustöðvar og mæðraeftirlit á stöðunum.

SAMSKIPTI

Nýtt skipurit

Í upphafi ársins 2014 var nýtt skipurit landsskrifstofu Rauða krossins á Íslandi tekið í notkun. Samskiptasvið er eitt þriggja kjarnasviða landsskrifstofu Rauða krossins. Tilgangur sviðsins er að sinna markaðs- og kynningarmálum auk fjáröflunar, en einnig að auka sýnileika félagsins og almenn samskipti. Sviðsstjóri samskiptasviðs var ráðinn í janúar. Starfsmenn sviðsins voru í upphafi árs fjórir og fljótlega var tveimur starfsmönnum sem störfuðu hjá landsskrifstofu bætt í hópinn, starfsmenn í afgreiðslu og mötuneyti og í mars var ráðinn inn þjónustufulltrúi í afgreiðslu. Í ágúst var að lokum ráðinn nýr verkefnastjóri upplýsinga- og kynningarmála Rauða krossins og voru starfsmenn sviðsins þá orðnir sjö. Starfssvið samskiptasviðs er yfirgripsmikið og fjölbætt. Auk sviðsstjóra eru verkefnastjóri upplýsinga- og kynningarmála, fjáröflunarfulltrúi, verkefnastjóri sem sér um sölu, kynningu og ut anumhald á skyndihjálparnámskeiðum fyrir fyrirtæki, tveir þjónustufulltrúar í afgreiðslu húss Rauða krossins og matráður. Unnið var markvisst að því að skerpa fókus verkefna og forgangsraða þeim. Markmiðið er að vinna öll þau verkefni sem sviðinu eru falin vel og auka þannig skilvirkni og arðsemi þeirra.

Kynningar- og markaðsmál

Það var margt um að vera á árinu. Rauði krossinn fagnaði 90 ára afmæli sínu allt árið um kring og hélt síðan veglega afmælisveislu á sjálfan afmælisdaginn 10. desember. Skyndihjálp var þema afmælisársins og tókst mjög vel að kynna skyndihjálpinu á sem fjölbreyttastan hátt.

Mikil áhersla var lögð á að auka sýnileika verkefna félagsins í fjölmiðlum og á samfélagsmiðlum Rauða krossins. Mikil aukning varð á fylgjendum Facebook síðu félagsins og þar með hefur félagið aukið aðgengi að þeim hópi sem er umhugað um verkefni og viðburði félagsins. Jafnframt var almenn kynning á félaginu í fjölmiðlum mikil, fjölbreytt og góð.

Farið var í endurskoðun á ímynd Rauða krossins og meðal annars öll merki deilda samræmd, hannað nýtt útlit á glærum og merki fyrir 90 ára afmælisárið. Bílar Rauða krossins fengu nýjar merkingar og eru bílarnir eru nú vel sýnilegir í umferðinni. Enn fleiri verkefni liggja fyrir árið 2015 og eru þau unnin í samstarfi við auglýsingastofuna Hvíta húsið.

Snemma árs var ákveðið að vera með opna fræðslufundi um verkefni Rauða krossins fyrir almenning. Vel tókst til og er fólk almennt sammála um að þessi reglubundnu erindi hafa aukið sýnileika Rauða krossins og með því að hafa fundina snemma morguns þá höfum við gefið fólki tækifæri á að kíkja við fyrir vinnu. Jafnframt er verkefnum og viðburðum gerð góð skil á Facebook-síðu Rauða krossins og heimasíðu félagsins. Fylgjendum Facebook-síðunnar fjölgar jafnt og þétt og virkni síðunnar hefur verið góð og vel metin.

Árið 2014 voru 12 opnir fundir þar sem meðal annars var fjallað um:

- *leiðtoga á neyðarstundu*
- *uppbyggingu og endurlífgun í Palestínu*
- *umhverfisvernd í fyrirtækjum*
- *áfallastreitu sjálfboðaliða á hamfarasvæðum*
- *flóttamenn*
- *fjöldahjálparstöðvar*
- *neyðarvarnir*

Rauði krossinn þakkar öllum þeim sem komu að erindunum sem fengið hafa góðar undirtektir og vakið verðskuldaða athygli almennings sem og fjölmiðla. Þess má einnig geta að tveir sendifulltrúar Rauða krossins voru fengnir til að vera með erindi á Eve Online Festival sem haldið var í byrjun maí, þar sem þeir sögðu frá störfum sínum á vettvangi á Filippseyjum eftir fellibylinn sem reið þar yfir 8. nóvember 2013. Rauði krossinn safnaði þá um 55 milljónum til hjálparstarfsins og þar af komu rúmar 22 milljónir frá fyrirtækinu CCP, þar sem spilarar leiksins Eve Online söfnuðu pening til hjálparstarfsins. Þetta var góð leið til að þakka vel fyrir stuðninginn og vakti erindi Hrannar Hákansson og Orra Gunnarssonar verðskuldaða athygli.

Eins og venjulega var haldið upp á 112 daginn þann 11. febrúar og í tilefni afmælisársins var hann haldinn með stæl í húsi Rauða krossins þar sem öllum þeim sem höfðu verið útnefndir til skyndihjálparmanns ársins var boðið á hátíðina ásamt fjölskyldum sínum.

Starfsmenn landsskrifstofu Rauða krossins sinna öllum beiðnum varðandi heimsóknir og fræðslu um Rauða krossinn. Það er tölvuvert mikið um að nemendur í grunnskólum, menntaskólum og leikskólum sækja Rauða krossinn heim og fræðist um hin ýmsu verkefni félagsins. Yngstu börnin sækja þó fyrst og fremst í skyndihjálparfræðslu og fatasöfnun. Starfsmenn hafa fengið mikið lof fyrir natni við að kynna starfsemi Rauða krossins.

Daginn fyrir aðalfund Rauða krossins var efnt til málþings þar sem skýrslan „Hvar þrengir að?“ var kynnt. Jón Gnarr borgarstjóri Reykjavíkur setti málþingið og var með erindi í upphafi fundar. Þann 17. maí var aðalfundur Rauða krossins haldinn á Grand Hótel Reykjavík. Um 120 manns sóttu fundinn.

Fundurinn var vel skipulagður og góð stemmning á 90. afmælisári Rauða krossins. Hátíðarkvöldverður var síðan haldinn um kvöldið á Grand Hótel Reykjavík og tókst mjög vel til, góður matur og veislustjórn var í höndum Þórunnar Lárusdóttur, verkefnastjóra Rauða krossins og söng- og leikkonu með meiru.

Hvar þrengir að?

Könnun á hvaða hópar í samfélaginu eigi helst undir högg að sækja

Fatasöfnun að vorlagi fór fram síðustu helgina í maí. Eimskip og Pósturinn styrkja þá herferð veglega og skilar hún ætíð mikilli vakningu almennings og er að hafa áhrif langt fram eftir sumri. Að vanda var fatasöfnunin vel kynnt í útvarpi og fjölmiðlum.

Landssöfnunin Göngum til góðs var haldin í áttunda sinn 5. – 7. september 2014 um allt land. Safnað var fyrir innanlandsverkefnum að þessu sinni, en þetta var í fyrsta skipti sem það er gert. Þema landssöfnunarinnar var tombólubörn, þar sem unnið var með að styrkja tilfinningaleg tengsl almenning við verkefnið Göngum til góðs og Rauða krossinn. Auglýsingaherferðin tókst í alla staði mjög vel og vakti mikla athygli sér í lagi á samfélagsmiðlunum og vann til verðlauna hjá Samtökum vefiðnaðarins (SVEF). Herferðin fékk einnig tilnefningu til Lúðursins á uppskeruhátíð auglýsingastofa, í flokknum almannaheillauglýsingar. Unnið var að gerð söfnunar-apps sem var orðið virkt rétt fyrir Göngum til góðs.

Danski Rauði krossinn gaf Rauða krossinum hönnunina á appinu og á það vonandi eftir að nýtast okkur vel í hinum ýmsu söfnunum á komandi árum. Því miður var þátttaka sjálfbóaliða ekki sem skildi en sýnileiki og aukin meðvitund um Rauða krossinn var til staðar.

Sunnudagurinn 19. október var merkisdagur í sögu Rauða krossins á Íslandi, þar sem fyrsta landsæfingin var haldin og sennilega var þetta fyrsta landsæfing landsfélags í heiminum. Verkefnið hét Eldað fyrir Ísland og var unnið í samstarfi við Klúbb matreiðslumeistara á Íslandi. Landsæfingin fólst í því að opna fjöldahjálparstöðvar út um allt land og bjóða öllum landsmönnum í mat. Skapist alvöru neyð er mikilvægt fyrir alla landsmenn, og gesti okkar einnig, að vita hvert á að sækja hjálp og hvar er hægt að komast í öruggt skjól. Skráning fór fram við komuna í fjöldahjálparstöðina, ásamt almennri kynning á hlutverki Rauða krossins

í neyð, sem og öðrum verkefnum félagsins. Alls voru opnaðar 44 fjöldahjálparstöðvar út um allt land. Þátttakan var ágæt, þá sér í lagi úti á landsbyggðinni.

Vefurinn

Umferð

Alls heimsóttu 101.553 vefinn yfir árið. Innlit voru 169.957 og síðuflettingar 488.013. Mest sóttu síðurnar eru fréttir með 51.925 heimsóknir og forsíðan með 39.283 heimsóknir. Starfsmannasíðan kemur næst á eftir með 5.046 heimsóknir.

Notkun

Langmesti gestafjöldi kom á vefsíðuna vikuna 1.-7. september í kringum *Göngum til góðs* eða 20.656 einstaklingar með 50.389 flettingar. Vikuna 10.-16. febrúar í kringum *112 daginn* komu 7.906 einstaklingar á vefinn, vikuna 13. - 19. október í kringum *Eldað fyrir Ísland* 15.509 og vikuna 8. - 14. desember í kringum 90 ára afmælið komu 5.966 einstaklingar á vefinn.

Ljósmyndavefur

Ljósmyndasafn Rauða krossins er aðgengilegt á vefnum. Búið er að skrá rúmlega 5.000 ljósmyndir úr starfi félagsins. Reynt er að nota lýsandi myndir fyrir starf félagsins og sem flesta sjálfbóaliða með skýrum myndatexta.

CRM – Salesforce

Salesforce var tekið í notkun í mars árið 2013. Hefur það reynst okkur mjög vel.

Sjálfbóaliðaferlið:

Á árinu 2014 bárust 278 umsóknir um sjálfbóðin störf af vefsíðunni sem skráist inn í CRM kerfið. Umsóknir raðast á deildir eftir heimilisföngum og fer afgreiðsla þeirra fram hjá verkefnisstjórum rafrænt í kerfinu. Það er því auðvelt fyrir alla aðila kerfisins að fylgjast með gangi mála.

Fjáraflanir

Almennt

Árið 2014 var heildarvelta Rauða krossins 1928 milljónir króna. Tekjur af Íslandsspilum voru 26 prósent heildartekna og fjármagnstekjur af eignum félagsins 3 prósent. Þessir tveir tekjustofnar hafa verið mjög mikilvægir á liðnum áratugum og eru það enn. Aðrir þættir spila nú stærra hlutverk og meirihluti tekna koma annars staðar frá. Sérstakur samningur er og hefur verið um sjúkrabíla við ríkið. Fataverkefnið, fatasöfnun, flokkun, úthlutun og sala, er öflugra með hverju ári og margir sjálfboðaliðar koma að verkefninu um allt land. Sala á notuðum fatnaði hér heima jókst á milli ára um 12 prósent og útflutningur að sama skapi um rúmlega 17 prósent. Mannvinaverkefnið stækkaði einnig í sniðum. Unnið var að styrkjaöflun og samningum við ýmsa aðila, einstaklinga, fyrirtæki og opinbera aðila. Skyndihjálparátak hófst í desember 2013 og var í gangi allt árið 2014 hafði veruleg áhrif á hvar helst var leitað styrkja og samstarfs en 2014 var einmitt afmælisár Rauða krossins á Íslandi, eins og áður hefur komið fram.

Safnanir

Skyndisöfnun var vegna Balkanlandanna Serbíu, Bosníu og Herzegóvínu. Í maímánuði geisuðu á Balkanskaga verstu flóð í manna minnum síðan mælingar á úrkomu hófust þar 1894. Stór landssvæði urðu undir vatni, um 40 prósent lands í Bosníu og Herzegóvínu en um 15 prósent lands í Serbíu. Þúsundir fjölskyldna leituðu hælís og skjóls í fjöldahjálparstöðvum Rauða krossins. Rauði krossinn á Íslandi hóf söfnun og var m.a. í mjög ánægjulegu samstarfi við samtökin Hjálpum Serbum þar sem Svetlana Markovic var í forsvari. Meðal þess sem gert var til að vekja athygli á málefnum og hvetja fólk til að leggja sitt af mörkum var vináttuleikur í fótbolta á Samsung-vellinum í Garðabæ á milli Íslendinga og fótboltastjarna frá Balkanskaga. Sigríður Þormar, sálfræðingur og sendifulltrúi, fór á vegum Rauða krossins til Bosníu og Herzegóvínu til að gera úttekt á þörf fyrir sálrænan stuðning. Hún skipulagði aðgerðir og sá um þjálfun starfsmanna og sjálfboðaliða til að hjálpa fórnarlömbum flóðanna. Stjórnvöld á Íslandi lögðu til átta milljónir sem Rauði krossinn ráðstafaði til dreifingar hjálpargagna og eflingu á sálrænum stuðningi. Afrakstur söfnunarinnar var um níu milljónir króna.

Safnað fyrir Gaza

Árás Ísraelshers á Gaza var tilefni söfnunar sem hófst 21. júlí meðal almennings. Ástandið var mjög alvarlegt. Mikið mannfall var meðal Palestínnumanna og 250.000 manns höfðust við í flóttamannabúðum. Hörgull var á læknum og hjúkrunarfræðingum. Rauði krossinn sendi 10 milljónir til hjálparstarfs palestínska Rauða hálfmánans og Elín Oddsdóttir, skurðlæknir, fór til starfa á Gaza-svæðinu í byrjun ágústmánaðar til að aðstoða hjálparstarfsfólk við erfiðar aðstæður. Íslenskir sérfræðingar í endurlífgun fóru einnig til Palestínu þar sem þeir þjálfuðu palestínska kollega í endurlífgunaraðferðum. Söfnunin stóð með hléum fram að landssöfnuninni Göngum til góðs og aftur að henni lokinni, en alls komu inn 12,4 milljónir króna.

Landssöfnunin Göngum til góðs

Söfnunin fór fram dagana 5. – 7. september um allt land. Þátttaka sjálfboðaliða í að heimsækja hvert heimili í landinu var ekki eins mikil og vonast var til en margt gekk ljómandi vel. Göngum til góðs söfnun hefur farið fram annað hvert ár síðan

árið 2000 og var þetta því sú áttunda í röðinni. Í öll skiptin hefur verið safnað fyrir verkefni á erlendum vettvangi, nema í þetta sinn. Árið 2014 var safnað fyrir innanlandsverkefni og var að því leyti öðruvísi. Þáttur deilda og möguleikar voru líka með öðrum hætti, þær gátu ákveðið fyrir hvaða verkefni var safnað á hverjum stað. Landsskrifstofa sá um skipulag, utanumhald, upplýsingagjöf, markaðssetningu og fjölmiðlaumfjöllum. Haldnir voru reglulega upplýsingafundir með deildum á höfuðborgarsvæðinu og ríkti mikil ánægja með þá. Deildir fengu 35 prósent af því sem safnaðist í bauka á þeirra svæði með því að ganga í hús og safnað var á fjölförnum stöðum. Einnig fengu deildir 35 prósent af innkomu í gegnum

söfnunarsímanúmerin 904 1500, 904 2500 og 904 5500 og söfnunarappið, sem var kynnt og prufukeyrt í fyrsta sinn í þessari söfnun. Deildum gafst kostur á að hafa uppákomur og viðburði sem þær héldu utan um á sama tíma og söfnunin var og fengu alla innkomuna af þeim. Því miður nýttu deildir sér ekki þennan möguleika eins vel og vonast var til. Í Alls söfnuðust 16.462.702 milljónir króna.

Rauði krossinn var í samvinnu við auglýsingarstofuna Hvíta húsið um auglýsinga- og fjölmiðlaumfjöllun og þema söfnunarinnar, sem var tombólubörn fyrr og síðar, vakti mikla athygli og áhuga almennings og fékk mikla umfjöllun á Facebook. Herferðin vann síðan til verðlauna hjá Samtökum vefiðnaðarins (SVEF) sem besta markaðsherferðin árið 2014, eins og áður efur komið fram. Hugmyndin þótti frumleg, einföld og krúttleg, sem endurspegladist í gríðarlegri útbreiðslu og þátttöku almennings á samfélagsmiðlum. Markmið herferðarinnar var að styrkja tilfinningaleg tengsl almennings við verkefnið Göngum til góðs og minna á hvað það væri ánægjulegt að láta gott af sér leiða. Herferðin var einnig tilnefnd til verðlauna á uppskeruhátíð auglýsingarstofa (Lúðursins) í floknum almannaheillauglýsingar, eins og áður hefur komið fram.

Fyrirtækjasamstarf

Fjölmörg fyrirtæki um allt land styrktu félagið með einum eða öðrum hætti, t.d. með beinum fjárstyrkjum, auglýsingastyrkjum og vörustyrkjum. Einnig var framlag frá starfsmönnum fyrirtækja í formi sjálfboðavinnu. Sótt var um styrki í ýmsa sjóði vegna skyndihjálparátaksins á 90 afmælisári Rauða krossins. Velferðarráðuneytið veitti tvær milljónir í stuttmyndir sem voru framleiddar sem hluti af átakinu. Síminn studdi veglega við framleiðslu á skyndihjálparappinu, kynningar og auglýsingar tengdu skyndihjálparátakinu. Vefurinn ja.is gaf út símaskrá ársins sem var tileinkuð skyndihjálpinni og hinu fjölbreytta starfi Rauða krossins. Vefurinn hjálpaði mjög við kynningar á átakinu eins og Síminn. Ísavía styrkti skyndihjálparátak Rauða krossins með birtingu tveggja auglýsingaskilta með Klaufa, tákni átaksins, í Flugstöð Leifs Eiríkssonar í nokkra mánuði. Fyrirtækið veitti einnig 500.000 krónur úr sjóðum sínum til endurnýjunar á búnaði sendifulltrúa.

Formlegt samstarf var við eftirfarandi fyrirtæki: Eimskip/Flytjanda og Sorpu varðandi flutning og móttöku fatnaðar, Arion banka, sem er viðskiptabanki Rauða krossins, og studdi hann jólaaðstoðina. Vífilfell styrkti vatnsbrunnaverkefni í Afríku, Síminn og Ja.is voru í samstarfi varðandi skyndihjálparátakið á afmælisárinu og Lín Design kom inn á árinu, sjá nánar hér fyrir neðan. Öll símafyrirtæki styðja Hjálparsíma Rauða krossins 1717 með því að fólk sem hringir inn gerir það gjaldfrjálst. Samstarf er við Endurvinnsluna á þremur stöðum á höfuðborgarsvæðinu um móttöku á dósum, plast- og glerflöskum. Með andvirði þeirra getur fólk lagt starfi Rauða krossins lið. Samningur er við Vodafone um sölu á barnaefninu Hjálpfús í gegnum Vodið/leiguvef fjölvarpsins.

Hvíta húsið: Rauði krossinn var í samstarfi við Auglýsingarstofuna Hvíta húsið í fjölda verkefna sem tengdust 90 ára afmæli Rauða krossins, skyndihjálparátakinu og ýmsu öðru. Samvinnan gekk mjög vel.

Lín Design: Samstarf hófst við fyrirtækið Lín Design í byrjun árs, en fyrirtækið á um þessar mundir 10 ára starfsafmæli. Lín Design selur barnaföt, sængurfatnað og alls kyns lín og gjafavörur í verslunum í Reykjavík og á Akureyri og þar er tekið á móti notuðum fatnaði sem hefur verið keyptur þar. Rauði krossinn fær hann til endursölu eða annarra nota í hjálparstarfi. Viðskiptavinurinn fær í staðinn 20 prósent afslátt af nýjum vörum sem hann kaupir. Fyrirtækið gaf töluvert magn af fatnaði af lager sínum sem fór til hjálparstarfs erlendis. Samstarf var einnig við Lín Design um framleiðslu á innkaupatöskum (pokum) í tveimur stærðum. Hönnun á töskunum var unnin í samstarfi. Textinn minnir fólk m.a á að sýna hvert öðru virðingu, samfélagslega ábyrgð og að stefna á fordómalaust samfélag. Töskurnar voru framlag fyrirtækisins til Rauða krossins sem aftur seldi þá á lagersölu við Smáratorg fyrir jólin og í Rauðakrossbúðum á nokkrum stöðum. Afraksturinn rennur til fataverkefnisins. Með þessu samkomulagi er verið að gera marga hluti í einu, afla fjár til hjálparstarfa með fjölnota innkaupatöskum og hvetja fólk til að bera virðingu hvert fyrir öðru óháð uppruna og trúarbrögðum og vera umhverfisvænt, með lágmarksnotkun á plasti.

Samningur við Vífilfell

Samningur er við Vífilfell til 3 ára, alls að upphæð 7,5 milljóna eða 2,5 milljóna á ári til hjálpar- og mannúðarstarfs í Afríku. Fyrsta greiðsla var haustið 2013 og önnur 2014. Verkefnið felur í sér gerð vatnsbrunna í Malaví. Stuðningurinn er í nafni vörumerkisins Topps og neytendur eru hvattir til að kaupa flösku af Toppi en með hverri keyptri flösku gefa þeir þrjá lítra af hreinu vatni til Afríku. Ýmis konar samstarf var við kynningu verkefnisins í fjölmiðlum og á samfélagsmiðlum.

Fatasöfnun

Fatasöfnun er vaxandi fjáröflunarleið hjá Rauða krossinum og áhersla er á að nýta fatnaðinn sem best og gera sem mest verðmæti úr honum bæði innanlands og til útflutnings. Sérstök fatasöfnun að vorlagi var haldin 30. - 31. maí eins og undanfarin ár. Pósturinn dreifði pokum undir fatnað inn á hvert heimili í landinu, endurgjaldslaust. Pokarnir komu frá samstarfsaðila í Þýskalandi. Sérstök fatasöfnun var einnig í lok árs fyrir flóttafólk í Úkraínu. Nettótekjur af fataverkefninu voru um 115 milljónir og fara til hjálparstarfa innanlands og utan.

Fjöldmörg fyrirtækistyrkja fataverkefni Rauða krossins með afskrifuðum fatnaði, einkennisfatnaði, gölluðum vörum og teppum svo eitthvað sé nefnt, þar á meðal má nefna Hagkaup, Lindex, Zöru, Icewear, Vífilfell, ÁTVR og þvottahús Ríkisspítalanna, auk Lín Design og A4.

Fyrirtækið A4

Rauði krossinn var dagana 15. – 31. júlí í samstarfi við fyrirtækið A4 um söfnun á nothæfum skólatöskum. Þeir sem komu með skólatöskur fengu 3.000 krónur inneign hjá A4 upp í nýja skólatösku. Alls bárust 186 töskur, en þær nýttust börnum á Íslandi sem búa við fjárhagslega erfiðar aðstæður og börnum í Hvíta-Rússlandi.

Samningur við fyrirtækið Græn framtíð

Samningurinn um söfnun gamalla síma í endurnotkun og endurvinnslu og gerður var snemma árs gaf kr. 201.188 og fór upphæðin í rekstur Hjálparsímans 1717. Aðrir samstarfaðilar um þetta verkefni voru Pósturinn og Síminn en uppskera fór til fjögurra félagasamtaka.

Miðlun

Tilraun var gerð sumardaginn fyrsta 24. apríl um sölu á ísmiðum frá Ísbúðinni Valdísi þar sem hluti af sölunni rann til Rauða krossins. Athugað verður á næsta ári skyld verkefni í samvinnu við Miðlun.

Jólaaðstoð

Jólaaðstoð deilda var með margvíslegum hætti. Flestar unnu með aðilum í nærsamfélaginu að öflun fjár og úthlutun þess. Alls voru 25 deildir sem úthlutuðu nokkrum milljónum til jólastoðar. Mörg fyrirtæki og stéttafélög styrktu Rauða krossinn. Sum sendu fjárframlagið beint til deilda en önnur í gegnum landsskrifstofu, heildarupphæðin var 12,75 milljónir króna. Stærstu upphæðir komu frá Bónus 2,5 milljónir (500.000 á 5 af stærstu deildunum í öllum landshlutum), VR alls 2,3 milljónir, Arion banka 2 milljónir, Bakkavör 2 milljónir, Sorpu/Góða hirðinum 1,3 milljónir, Landsbankanum 1 milljón og loks frá ríkisstjórninni, um 900.000 krónur. Aðrar upphæðir voru minni.

Auk styrks Sorpu/Góða hirðisins að upphæð 1,3 milljónir til jólaaðstoðar, styrktu þeir Fjölskyldumiðstöð Rauða krossins um 840.000 krónur.

Mannvinir

Mannvinir eru þeir sem styðja mannúðar- og hjálparstarf Rauða krossins með mánaðarlegum framlögum bæði innanlands og utan. Verkefnin sem þeir studdu árið 2014 voru langtímaverkefni í Sierra Leóne, Malaví, Sómalíu, Palestínu og Hvíta Rússlandi eins og undanfarin ár en einnig verkefni sem bregðast við hinu alvarlega ástandi meðal flóttafólks frá Sírlandi. Sú nýbreytni var tekin upp á þessu ári að styðja hjálparstarf innanlands, einkum starf nýstofnaðrar Neyðarmiðstöðvar Rauða krossins en hún sér um samræmingu á neyðarviðbrögðum, skyndihjálp, sálrænum stuðningi, áfallahjálp og starfsemi Hjálparsímans 1717 auk netspjallsins www.1717.is sem einkum er ætlað börnum og ungmönnum í vanda. Mannvinum fjölgaði á árinu og voru þeir í árslok um 9000 talsins

en brottfall eldri Mannvina var 5,8% árið 2014. Úthringihópur var að störfum hluta af árinu. Hópur ungs fólks vann að verkefninu um sumarið, hitti fólk á fjölförnum stöðum einkum á höfuðborgarsvæðinu, en heimsótti einnig Reykjanes, Selfoss, Hveragerði og Akranes. Nettó tekjur af Mannvinaverkefninu voru tæpar 68 milljónir króna árið 2014.

Sala á varningi er meðal annars þjónusta við deildir, sem og almenning. Um er að ræða varning fyrir tombólubörn, skyndihjálpartöskur, skyndihjálparbæklingar og veggspjöld.

Dömu- og herrabolir með teikningum eftir Hugleik Dagsson voru til sölu í tilefni skyndihjálparátaksins á afmælisári félagsins. Bolirnir voru seldir innan félags og í verslunum Hagkaups og Dogma. Einnig voru til sölu hljómdiskar, timburleikföng og USB-hleðslutæki í bíla.

Sala minningarkorta skilaði alls um 380.000 krónum og tombólubörn söfnuðu alls um 420.000 krónum. Jólaheftin með merkimiðum og límmiðum voru nýtt sem fjáröflun eins og undanfarin ár. Umfang heftisins var sama og í fyrra.

Jólaheftin voru send inn á hvert heimili í landinu, dreift af Póstinum. Listamaðurinn Auður Lóa Guðnadóttir teiknaði kortin öðru sinni. Salan gekk vel og nettó afrakstur af sölu jólaheftanna var 9,6 milljónir króna.

Hlauparar Rauða krossins voru 18 talsins í Reykjavíkummarapon Íslandsbanka 2014 og söfnuðu þeir áheitum sem gáfu 200.000 krónur í tekjur og runnu þæt til Malaví-verkefna. Hjalti Rögnvaldsson og Sigurjón Ernir Sturluson voru fremstir í flokki hlauparanna. Heilsuhópur Reykjavíkurborgar gaf einnig með verkefni sínu sem stuðlar að heilsuefningu til vatnsbrunnaverkefnisins í Malaví um 600.000 krónur. Vilborg Arna Gissurardóttir, pólfari, og Þorsteinn V. Einarsson voru forsprakkar að því verkefni.

Fuglabjargið, vinalópur kvenna, söfnuðu með markaði í Kex hótelinu 621.595 krónur fyrir börn í neyð í Palestínu. Frábært frumkvæði þar á ferð.

Afmælisbörn óska í auknum mæli eftir gjöfum í formi framlaga til góðgerðarmála. Ýmist eru baukar í veislum eða gefinn er upp reikningur í boðsskorti og gestir hvattir til að styðja ákveðin málefni. Þetta gerði til að mynda Ingibjörg Sólrún Gísladóttir fyrrverandi ráðherra á 60 ára afmælinu sínu á gamlársgangi. Hún afþakkaði allar gjafir en hvatti veislugesti að mæta með reiðufé og gefa til barna og kvenna í Sírylandi, alls söfnuðust rúmlega 300.000 krónur.

Gunnar Birgisson sveitarstjórnarmaður gerði svipað á sextugsafmæli sínu, afþakkaði gjafir en hvatti gesti til að styrkja starf Dvalar í Kópavogi, athvarfs fyrir fólk með geðraskanir, verkefni sem Kópavogssdeild Rauða krossins hefur lengi komið að. Safnaðist um 1,5 milljónir króna.

Gammasystur í samtökunum Delta Kappa Gamma gáfu á 90 ára afmæli Pálínu Jónsdóttur, sjálfboðaliða Rauða krossins og Gammasystur, rúmlega 90 þúsund krónur til mæðra- og ungbarnaverkefna og brunnagerðar í Malaví og 20 þúsund krónur sem fóru til kvenna í Palestínu.

Ýmsar aðrar gjafir er vert að nefna en þetta eru góð dæmi um hvernig hægt er að styðja hjálpar- og mannúðarstarf í verki og láta gott af sér leiða á tímamótum í lífi fólks.

Erfðagjafir

Hafinn var undirbúningur að nánari skoðun á verkefninu erfðagjafir/dánargjafir og möguleikum Rauða krossins þar að lútandi. Alls voru erfðagjafir til Rauða krossins að upphæð 8,9 milljóna auk tveggja herbergja íbúðar að Vesturgötu 7 sem Þórunn Egilsson arfleiddi Rauða krossinn að.

Alls söfnuðust 140 kíló af erlendri mynt og var hún send út til samstarfsaðila í Bretlandi, Coin Co International PLC, í októbermánuði, en það tekur um hálf ár að fá íslenska upphæð greidda inn á banka. Rafrænar fjáraflanir voru meira til skoðunar en áður, app, sms og ýmis söfnunarkerfi en eru enn á byrjunarreit.

Símanúmer og reikningsnúmer í söfnunum Rauða krossins eru 904 1500, 904 2500 og 904 5500, síðustu 4 tölurnar í hverju númeri segja til um hvað dregst af símareikningi gefenda. Bankareikningurinn fyrir safnanir er 0342-26-12 eins og áður.

Líkt og undanfarin ár naut félagið verulegs stuðnings hins opinbera í sínu hjálparstarfi.

Eftirfarandi framlög bárust frá utanríkisráðuneytinu á árinu 2014:

Land	Verkefni	Upphæð
Bosnía og Serbía	Hjálparstarf vegna flóða á Balkanskaga	8.000.000 kr.
Hvíta-Rússland	Barátta gegn mansali	9.100.000 kr.
Hvíta-Rússland	Aðstoð við fólk með geðraskanir	14.000.000 kr.
Sýrland	Hjálparstarf vegna borgarastyrjaldar	13.000.000 kr.
Sýrland	Hjálparstarf með norska Rauða krossinum	10.000.000 kr.
Mið- Afríkulýðveldið	Hjálparstarf vegna innanlandsátaka	13.000.000 kr.
Namibía	Hjálparstarf vegna flóða	5.000.000 kr.
Vestur-Afríka	Barátta gegn útbreiðslu ebólu	25.000.000 kr.
Palestína	Sálrænn stuðningur á herteknu svæðunum	9.715.000 kr.
Malaví	Heilbrigðisverkefni	11.855.528 kr.
Samtals		<hr/> 118.670.528 kr.

„Hvar þrengir að?“ – reglubundin könnun Rauða krossins

Í upphafi árs 2014 var hafin vinna við að kanna stöðu þeirra hópa sem veikast standa í íslensku samfélagi. Skýrslan var unnin af Ómari Valdimarssyni, mannfræðingi og fyrrum sendifulltrúa Rauða krossins. Niðurstöður skýrslunnar voru kynntar í byrjun maí undir yfirskriftinni „Hvar þrengir að?“

Er þetta í fimmta sinn sem Rauði krossinn gerir slíka könnun/þarfagreiningu.

Könnunin er þrískipt; þátttaka í spurningavagni Félagsvísindastofnunar, skriflegur spurningalisti var sendur út til 100 sérfræðinga úr félags- heilbrigðis- og skólakerfinu og í þriðja lagi persónuleg viðtöl við 30 manns úr sérfræðingahópnum. Notast er að mestu við sömu spurningar í öllum könnununum þannig að þær eru samanburðarhæfar á milli tímabila. Helstu niðurstöður könnunarinnar nú benda eindregið til aukinna fordóma í íslensku samfélagi einkum í garð innflytjenda og að stór hluti innflytjenda standi höllum fæti í samfélaginu. Önnur niðurstaða er sú staðreynd að um 3000 ungmenni, einkum ungir karlmenn, virðast hafa misst fótanna í lífsbaráttunni í raun áður en hún hefst. Þetta eru einstaklingar sem eru frekar óvirkir almennt, atvinnulausir eða á framfærslu sveitarfélaganna. Sárafátækt fer einnig vaxandi í samfélaginu og einnig vex sá hópur sem á í erfiðleikum með að ná endum saman. Félagslega einangrun fólks í öllum lögum samfélagsins, m.a. eldri borgarar, er rauður þráður í gegnum allar kannanir Rauða krossins.

Aðalfundur félagsins ákvað að bregðast við niðurstöðunum, annars vegar með því að efla málssvarastarf félagsins í þágu berskjaldaðra og hins vegar með því að hefja átak gegn fordómum og fyrir fjölbreytni. Ennfremur var ákveðið að rýna núverandi félagsleg verkefni og bæta í eða breyta eftir þörfum. Haldnar voru verkefnasmiðjur með deildum um allt land til að ræða niðurstöður skýrslunnar og hvernig Rauða krossinn gæti skerpt á sínum verkefnum í þágu berskjaldaðra. Í þeim tóku þátt tæplega 130 manns úr 33 deildum félagsins (af 44). Umræður voru bæði fjörlegar og frjóar. Voru niðurstöður smiðjanna kynntar á formannafundi 1. nóvember og mynda þær grunninn að þeirri áætlun sem unnið verður með næstu tvö árin í þágu innflytjenda, ungra óvirkra atvinnuleitenda og bótaþega, félagslega einangraðra og fátækra.

Ákveðið var að nefna átakið Vertu næs. Með áttakinu hvetur Rauði krossinn landsmenn til þess að koma fram við fólk af virðingu, sama hvaðan það er upprunnið, af hvaða litarafti það er eða hvaða trú það aðhyllist. Var átakið í undirbúningi fram að áramótum, gögnum var safnað um stöðuna, fyrirlestrar sóttir og fleira. Verkefnisstjóri tók svo til starfa um áramót. Fyrsta tillaga um framkvæmd og kostnaðaráætlun var lögð fyrir stjórn eftir áramót, en í mars 2015 var vefsíða átaksins, vertunaes.is, opnuð og áttakinu formlega ýtt úr vör.

FJÁRMÁL

Tekjur og útgjöld 2014

Tekjur Rauða krossins af söfnunarkössum hækkuðu um 11% á milli áráanna 2014 og 2013. Hækkunin að raungildi, að teknu tilliti til verðlags, er hins vegar um 9%.

Frjáls framlög námu 322 milljónum króna. Þar af voru félagsgjöld tæpar 22 milljónir og runnu þau til deilda Rauða krossins. Á árinu söfnuðust rúmar 14 milljónir í söfnuninni Göngum til góðs. Framlög Mannvina, sem eru í gjafakerfi Rauða krossins, námu 86 milljónum og hækkuðu um 25 milljónir á milli ára.

Sala á notuðum fatnaði skilaði Rauða krossinum 115 milljón króna tekjuafgangi á árinu.

Útgjöld til alþjóðlegs hjálparstarfs námu 304 milljónum króna. Þar af var 263 milljónum varið til neyðaraðstoðar og 41 milljónum til þróunarsamvinnu. Fjárfrekasta verkefnið var neyðaraðstoð vegna ebólufaraldurs en alls runnu um 150 milljónir til þess verkefnis. Þar af fóru 70 milljónir af tekjum ársins en auk þess samþykkti stjórn Rauða krossins á Íslandi að veita 80 milljónum til viðbótar til verkefnisins í tilefni af 90 ára afmæli félagsins.

Útgjöld til innlendra verkefna voru 603 milljónir króna. Til neyðaraðstoðar við einstaklinga runnu 18 milljónir. Sjá má nánar hér að neðan hvernig útgjöld til innlendra verkefna skiptust.

337 milljónir króna fóru til rekstrar sjúkrabíla. Fjárfest var í átján nýjum sjúkrabílum á árinu. Rauði krossinn lagði 14 milljónir til verkefnisins en aðrar tekjur koma frá ríkinu og notendum þjónustunnar.

Á eftirfarandi töflum má sjá lykiltölur úr rekstri Rauða krossins á Íslandi á árinu 2014.

Skipting útgjalda eftir verkefnum

Verkefni	2014	
Innanlandsstarf	602.629	36%
Alþjóðlegt hjálparstarf	304.008	18%
Alþjóðasamstarf	51.604	3%
Sjúkraflutningar	336.946	20%
Fjáröflun, samskipti og kynning	277.059	17%
Önnur starfsemi	100.156	6%
	1.672.402	100%

Innanlandsstarf		
Deildastarf	196.221	32%
Skyndihjálpar og neyðarvarnir	55.785	9%
Athvörf Rauða krossins	77.619	13%
Hjálparsími Rauða krossins	29.875	5%
Flóttamenn og hælisleitendur	46.870	8%
Einstaklingsaðstoð	18.383	3%
Félagslegur stuðningur	81.965	14%
Önnur innanlandsverkefni	95.911	16%
	602.629	100%

Alþjóðlegt hjálparstarf		
Neyðaraðstoð	263.004	87%
Þróunarsamvinna	41.004	13%
	304.008	100%

Lykiltölur úr rekstrinum

	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Tekjur og framlög							
Tekjur af söfnunarkössum	496.704	446.780	455.859	473.620	512.102	581.731	615.380
Gjafir og framlög	321.837	311.360	206.613	239.384	310.313	264.624	234.152
Samingsb. verk við stjórnvöld	347.733	304.426	279.130	227.891	202.831	173.865	150.375
Sjúkraflutningar	223.586	190.854	161.336	141.369	129.249	116.888	93.227
Tekjur af sölustarfsemi	319.745	294.276	268.794	246.321	192.879	151.528	128.195
Aðrar tekjur	219.244	92.954	117.311	94.622	151.738	193.879	248.163
Samtals	1.928.849	1.640.650	1.489.043	1.423.207	1.499.112	1.482.515	1.469.492

Framlög til nokkurra verkefna

Alþjóðahjálparstarf	304.008	349.717	289.023	312.012	346.248	328.407	326.037
Alþjóðasamstarf	51.604	58.129	38.165	52.230	71.670	61.864	65.984
Innanlandsstarf	602.629	462.972	517.204	588.347	608.193	561.563	470.044
Sjúkraflutningar	336.946	306.674	276.666	263.296	264.457	250.793	264.729
Hjálparsíminn	29.875	26.925	26.383	30.226	29.078	29.243	25.445
Athvörf Rauða krossins	77.619	80.571	74.933	75.131	71.774	70.550	71.336